DISSERTATIO INAVGVRALIS
ANATOMICO-CHIRVRGICO-MEDICA,
QVA
MORBI
INTESTINI RECTI
PERTRACTANTVR.

QVAM VNA CVM
SVBIVNCTIS EX VNIVERSA MEDICINA COROLLARIIS,
SVB DEI TRIVNIVS AVSPICIO,
CONSENSV ET AVTHORITATE
INCLYTAE FACVLTATIS MEDICAE
IN ALMA EOO-FRANCICA WIRCEBVRGENSIVM VNIVERSITATE
PRAESIDE
CAROLO CASPARO SIEBOLD,
MED. DOCTORE, ANATOMIAE, CHIRVRGIAE NEC NON ARTIS OBSTETRICIAE PROFESSORE PVBLICO ET ORDINARIO, NOSOCOMII PRINCIPALIS IVLIANAEI CHIRVRGO PRIMARIO, ET CAESAREAE LEOPOLDINO-CAROLINAE ACADEMIAE NATVRAE CVRIOSORVM COLLEGA; ETC.

PRO GRADV DOCTORATVS MEDICI
AD DIEM IV. SEPTEMBRIS A. R. S. CIↃIↃCCLXXII.
PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI IN AVDITORIO MEDICO
SVBIICIT
AVTHOR ET DEFENDENS
IOANNES GEORGIVS SCHERER,
Wirceburgensis,
AA. LL. ET PHILOSOPHIAE MAGISTER.

TYPIS FRANCISCI ERNESTI NITRIBITT, VNIV. TYPOGRAPHI.

BOHN.

De officio Medici duplici. C. XXII. pag. 479.

Perinde ac nullum membrum a corpore, cuius pars integralis eſt, ſine huius mutilatione ac deturbatione auellitur, et aliarum artium inſtrumenta ab iis non, niſi inepte, ſeparantur: ita Chirurgia a medicina et Medico ne conceptu quidem ſecerni valet, et Medicum verum ſeu perfectum ſe gerere minime poterit, qui integram morborum curandorum humani corporis cognitionem ſibi non acquiſiuerit. Conf. Ill. HEISTERI *Diſſ. de Chirurgia cum Medicina neceſſario coniungenda. Authore* G.C.MATERNO *et* Ex. IVNKERI *Diſſ. de Chirurgia Medicinae neceſſaria.*

REVERENDISSIMO ET CELSISSIMO

S. R. I. PRINCIPI

AC

DOMINO DOMINO

ADAMO FRIDERICO,

ECCLESIAE IMPERIALIS BAMBERGENSIS

ET

CATHEDRALIS WIRCEBVRGENSIS

EPISCOPO,

FRANCIAE ORIENTALIS

DVCI

CET. CET.

DOMINO

DOMINO SVO CLEMENTISSIMO

REVERENDISSIME

AC

CELSISSIME

S. R. I. PRINCEPS

DOMINE, DOMINE

CLEMENTISSIME!

Adrepunt ad ſacratiſſimos pedes TVOS, REVERENDISSIME ac CELSISSIME PRINCEPS! medici ſtudii mei tenues induſtriae; has glorioſiſſimo Nomini TVO inſignire, has auguſtiſſimo Numine TVO fulcire vt liceat mihi, totus TIBI adfuſus,

ſumma, qua par eſt, animi demiſſione flagito. Et vero ſuum illi robur, ſuos eis neruos mutuari, vnde poteram facilius ac impetrare felicius, niſi ab eo, a quo medicae quidquid in me ſcientiae eſt, primaeuos ſpiritus ac vitam hucusque fuit conſecutum.

Quo primum tempore ad comparandam rerum medicarum notitiam, animum mentemque adplicui meam, quae vaſtiſſimae literaturae TVAE agnata eſt ſingularis plane in literatos quoque animi propenſio, ad imbibendam toto pectore artem medicam clementiſſimis non raro ſtimulis me accendebas. Quin adeo ne coeptum ſufflaminare profectum curtae admodum, et exiles facultates meae poſſent, deſtinato liberalius aere Principalis ac paterna munificentia me TVA magis magisque ſubleuabat. Vectigales mari vndas ſi reddunt flumina, ſuum cui debent incrementum, ſolem pro-

no

no vertice ſi adorant heliotropia, eximiae illi TVAE in me beneuolentiae quid committere poteram magis iniurioſum, quid me indignum magis, niſi hasce Poſitiones meas ſanctiſſimo Nomini TVO et TIBI me totum deuouiſſem.

Non dedignaberis proinde REVERENDISSIME ac CELSISSIME PRINCEPS! exiguos hosce conatus meos benigna manu excipere, et gratioſiſſimo obtutu intueri eum, qui ſe ad totius Franconici Corporis, cuius auguſtiſſimum Caput in TE veneramur, proſperitatem cupit dedicare, id vnice exoptans, vt non ad reparandam, afflictam enim auertant Superi, ſed ad confirmandam in dies, quae nunc Superum fauore integerrima TIBI conſtat, ſanitatem TVAM medica indigeas Facultate.

Sanum et incolumem Numinis Prouidentia ſeros in annos ſeruet Eum, Cuius eximio in Facultatem

tatem medicam ſtudio fit indies, vt quos maligna ſubin valetudo adficit, priſtino vigori reſtituantur, qui cum ſuam TIBI vnice vitam debeant, et eandem pro TVA incolumitate immolare deſiderant, quos inter et ego ſum primus

REVERENDISSIMAE
CELSITVDINIS TVAE

Clientum infimus
IOANNES GEORGIVS SCHERER
Med. Emeritus.

PROOEMIVM.

In Nosocomio Principali Iulianaeo, campo arti medicae satis amplo, ducibus Clarissimis Viris ac Dominis Professoribus et Archiatris D. EHLEN et D. WILHELM morborum internorum multam et omnem accepi notitiam, quorum clariorem vt mihi facerem ideam, Candidatus Medicinae emeritus externos etiam duce Clarissimo Viro ac Domino Professore SIEBOLD aspexi, imo manus admoui auxiliatrices. Obtulerunt se oculis meis partim in Nosocomio Principali Iulianaeo, partim alibi, morbi diuersi intestinum, quod rectum appellatur, misere diuexantes, quorum aliqui facilem, aliqui difficilem, aliqui omnino nullam admittebant medelam. Obseruaui tempore, quo praxi medicae et chirurgicae me dicarem, multos inter nostrates ex hac corporis parte cum morbis conflictari. Ob foeculenta per illam partem eliminanda, et ob proximam cum genitalibus connexionem, licet pars illa turpis dicatur, quia tamen humana est, et morbus illi tam frequens, opera dignum et studio iudicaui, in partis illius morbos inquirere non nihil adcuratius, ex fine non alio, quam vt suo tempore ad illos dignoscendos aeque ac curandos magis fierem idoneus, atque hunc meum laborem vtcunque tenuem a Clarissimo PRAESIDE subleuatum pro materie Dissertationis meae inauguralis, academicis legibus id postulantibus, cum nullum aliud se mihi offerret argumentum magis opportunum, statui seligere. Te, Lector Beneuole! rogatum volo quam humanissime, siquid non satis ad bilancem ponderatum, aut erudito non satis calamo deprehenderis exaratum, id condonare beneuole, et leuidense hoc studii mei specimen velis non improbare; nihil enim aliud volui, quam iussibus academicis pro tenuitate virium obtemperare. Faue, lege memor illius:

Siqua meis fuerint, vt erunt, vitiosa libellis,
Excusata suo tempore, Lector! habe.

ELENCHVS RERVM,

QVAE IN SVIS PERTRACTANTVR CAPITIBVS.

Caput I.

SISTENS

ANATOMICAM INTESTINI RECTI DESCRIPTIONEM.

§. I.

Anatomico ordine hoc inteſtinum conſideratum, eſt tertium ex tribus craſſioribus, inferius & vltimum omnium. Ab vltima vertebra lumbari et a ſuperiori parte oſſis ſacri ad oſſis coccygis extremitatem vſque et vltra, primo deorſum, dein autem antrorſum inclinatum absquè omni circumuolutione deſcendit. Recti nomen non ex ea ſortitum eſt ratione, quod perfecte recte et perpendiculariter, ſed quod ſaltem aliis inteſtinis rectius procedat, inteſtinum hoc rectum ab Anatomicis iam pridem nuncupatur.

§. II.

Anterius externa tunica, quae peritonaeum eſt, tegitur, poſterius autem interiori concauae aut anteriori oſſis ſacri faciei mem-

brana adipoſa et oſſis coccygis curuatae extremitati fibris tum muſculoſis tum ligamentoſis adfigitur. Vera coli continuatio eſt, et a latere ſiniſtro ad dextrum oblique parum et nonnihil retrorſum incuruatur.

§. III.

Quamuis natura hactenus non legem ſed conſuetudinem potius ſecuta fuerit, nunquam ſatis demirandam, vt illud communiter et vix non perpetuo a latere ſiniſtro ad dextrum parumper oblique in peluim deſcendat, varia tamen omnimoda omnium viſcerum in thorace et abdomine ſitorum inuerſionis proſtant exempla (a), vbi vltima coli curuata extremitas a latere dextro ad ſiniſtrum ordine quidem non tamen et munere turbato procedens intrare peluim a me tunc Chirurgiae et Medicinae tyrone videbatur.

§. IV.

Tunica externa huius inteſtini aeque ac coli appendicibus condecoratur adipoſis. Poſt hanc vt et membranam adipoſam (b) fibrae muſculares longitudinales, ex tribus ligamentis e caeco et colo proficiſcentibus, expanſis et disiectis, ortae tunicam muſcularem efficiunt, totumque inteſtinum hoc muſculoſae inſtar vaginae inueſtiunt ac amplexantut.

§. V.

Praeter has fibras muſculares longitudinales etiam, vt in aliis nteſtinis videre eſt transuerſales fibras, tunicam quoque muſcularem

rem

(a) *Quale* Cl. PRAESES *anno 1766. litterato orbi communicauit. Vid. Gazette Salutaire No XL.*

(b) *Quam alii duplicaturam peritonaei male vocant.*

rem conſtituentes et prioribus ſubiacentes. Sunt autem tum primae tum vltimae multo quam in aliis inteſtinis craſſiores et validiores, adeo in fine vbi anum efficiunt, craſſiſſimae et robuſtiſſimae deprehenduntur.

§. VI.

Ordo nos ducit ad villoſam, quae poroſiſſima, reticulatis, pollygonis teneris rugis aſpera eſt tunica, peculiares quosdam numerat ſinus; (c) et illa pars, quae cuti et oſtio inferiori proxima, circulum album firmumque valuularem efficit, inque eundem plicae longitudinales curuulae tamen et ad ſe inuicem in ipſo circulo accedentes deſcendunt, quas Morgagnus (d) ani columnas vocat, easque valuulis cordis ſemilunaribus haud abſimiles etiam nullas omnino adeſſe interdum contingere affirmat.

§. VII.

Morgagnus ſupra memoratus nunquam ſatis laudandus in cauo huius inteſtini vel duobus digitis ſupra extremam ani partem ſimilem columnam valuularem bis, ſemel in plebeio quodam et quidem membranaceam figura annularem, ſemel in fure et quidem carneam dimidium annulum repraeſentantem obſeruauit. (e)

§. VIII.

In adultis palmae vnius et dimidiae imo ſaepe duarum adaequat longitudinem, et ad trium digitorum circiter ſe expandit latitudinem, hic autem diameter ſi flatibus aut foecibus ſit detentum inte-

 ſtinum

(c) *Vide* Albert. V. Haller *primas lineas Phyſiologiae: pag.* 486.

(d) *Vide aduerſar. Anatom. part.* 3. *pag.* 10.

(e) *Vide aduerſar. Anatom. loco cit.*

ſtinum, augetur, iterumque his exploſis minuitur, et inteſtinum irregulariter fit cilindricum, pro vario hinc ſtatu adimpletionis et euacuationis excretorum mutatur etiam diameter.

§. IX.

De mutando inteſtini huius diametro ſi cui forte dubium oriatur, credet facile, ſi conſulat hiſtorias, vbi illud ad veſicae, atque adeo ad ventriculi amplitudiuem auctum et extenſum fuiſſe obſeruarunt Anatomici (f) ſic in viro quinquagenario foliis pictis vnice deſudante tandem tympani tide defuncto inteſtinum coecum ad capitis humani molem flatibus extenſum reperiebatur. (g) Cur fatum ſimile, rectum quoque inteſtinum nequeat experiri non videmus.

§. X.

Rugae, plicae, de quibus ſupra §. VI. dictum, non nunquam minus prominent, interdum apparent admodum conſpicuae, determinatum et certum minime obſeruant numerum; plicarum ternarius aut quaternarius vix non ſemper eſt numerus, et iam plures licuit obſeruare: ex minoribus hinc inde accedentibus ad illarum non raro numerum maius accedit incrementum. Quae porro rugae cum ex tunicae villoſae et carnearum fibrarum relaxatione oriantur, *hinc illas et iam extingui poſſe facile patet*, ſi ſtatum huius inteſtini extenſionis pauliſper fortioris et egregiae velimus conſiderare.

XI.

(f) *Communicauit mihi Clariſſimus* PRAESES *ſe anno elapſo in cadauere puellae* 14 *annorum in hoſpitali iulianaeo ex inteſtinorum inflammatione mortuae inteſtinum hoc ita extenſum reperiſſe, vt maximam caui peluis partem adimpleret.*

(g) *Vid. obſer.* 270 *in Hiſt. anatom. Med.* D. IOSEPHI LIENTAVD *quam recenſuit et auxit* ANTONIVS PORTAL.

§. XI.

Inter dictas plicas adeo ſinus ſurſum caui intercipiuntur, quae in ima parte profundiores, et in quarum receſſu oſtia a magnis et numeroſis glandulis aut folliculis *mucoſis* quales in caeteris craſſis inteſtinis, vt in duodeno, dantur, aperiuutur; Illuſtris enim Morgagnvs (h) in angulis dictarum plicarum anguſta quaedam foramina deſcendere vidit, per quae tenue ſpecillum in breues exilesque ductus demiſit, quorum vnus in veſciculam deſinebat a media anteriore parte ſphincterem inter et inteſtinum deliteſcentem; ex qua turbidum expreſſit humorem. Saepius tamen nihil ſimile quid in cadaueribus, quae cxpoſt ſecuit, inuenit, et labore non aeque felici in id genus ductus, et multo magis veſciculas inquiſiuit, iuuenem tamen ſi excipias, in quo ſimiles ductus et cellulam *in medio*, a parte poſteriore *locatam* experimento comperit ſecundo.

§. XII.

Cellulis talibus, quales in colo et caeco, vt et valuulis conniuentibus (i) et plicis, quales in inteſtinis tenuioribus reperiuntur, inteſtinum rectum caret omnino: abundat autem glandulis, e quibus mucus ad ſuperficiem internam deponitur in tanta copia, vt lubrica vbique reperiatur.

§. XIII.

Membrana interna, quamuis villoſae gaudeat nomine, ſuum tamen, vt in reliquis inteſtinis meretur nomen, eoquod villos multo pauciores habeat ac minores, quam caetera inteſtina. Verſus extre-

(h) *Vid. aduerſ. anatom. part. 3 pag.* 11.

(i) *Vid. annot. academ.* B. S. Albini *Lib. 3 Cap. 2 Tab. V. Fig. I.*

tremitatem ſuam craſſa et permulta circumuolutum hoc inteſtinum eſt adipe, et in hoc ab aliis tam tenuioribus quam craſſioribus differt inteſtinis, quod muſculos ibidem habeat ad certos motus determinatos. Horum numerum, ordinem et vſum paucis nunc iuuat delineare.

§. XIV.

Inter tres, quos habet ſibi proprios muſculos, imus eſt ſphincter ani, *qui maximus eſt*, inteſtini recti extremitatem ad trium digitorum ſpatium inuoluit, adeo illam ad pollicis craſſitiem ſuperat, cutique anum ambienti nectitur. In parte inferiori et interna oſſis coccygis punctum habet fixum. In geminas diuiditur portiones, quarum vna recti extremum circumdat, et in viris cum acceleratoribus, in foeminis autem cum muſculo conſtrictore cunni nexis communicat. fibrae huius muſculi cum fibris circularibus membranae carnoſae ſeſe commiſcent.

§. XV.

Plurimi Anatomicorum ex his duabus ſphincteris portionibus duos formant muſculos, vocantque ſphincterem externum ſiue cutaneum illam portionem, quae cuti anum ambienti nectitur, et internum ſiue inteſtinalem illam, quae immediate rectum involuit et profundius. Imi figura oualis audit, et extremo coccygis parte ſua ſuperiore intercedente appendice tum carnoſa tum tendinoſa vnitur, parte autem ſua inferiore ſimili mediante appendice in Perinaei regionis cute finitur.

§. XVI.

Duo reliqui muſculi ani ex officio, quo funguntur, eleuatores ani vocantur; largo ſatis principio non tantum ex parte interna et

ſuperiore

ſuperiore oſſis pubis, ſed etiam ilaei parum ſupra locum, vbi iſchio coniungitur, adeo ex ſpina huius oſſis oriuntur. Fibrae eorum radiorum adinſtar ex circumferentia ad centrum, et partem poſteriorem recti verſus, quam ambiunt, ad ſe accedunt miſcenturque cum ſphincteris fibris, etiam in viris collum veſicae glandulam proſtatam et veſiculas ſeminales in foeminis vaginam, vt ſupra dictum, ambiunt. Accuratiorem et prolixiorem horum inteſtini recti muſculorum deſcriptionem ſiquis deſiderat, illi lecturam hiſtoriae muſculorum B. S. ALBINI prae omnibus commendamus aliis libris myologicis, vbi non tantum proprii, ſed etiam communes et adiacentes mirabili ordine et ſtudio ſingulari deſcripti reperiuntur. (k)

§. XVII.

Ex duobus vaſorum ſyſtematibus inteſtinum rectum vaſa obtinet ſua. Sic ramum arterioſum ex arteria meſeraica inferiori, et venoſum a ſimili vena ortum, alium arterioſum ex arteria hypogaſtrica interna, et venoſum a ſimili vena hypogaſtrica ortum, iniectionibus artificialibus legitime praeparatum hoc inteſtinum monſtrat communiter. Hinc differentia horum vaſorum haemorrhoidalium externarum et internarum nomine vulgo deſignantur. (l)

§. XVIII.

De vaſculis lymphaticis vel lacteis in ſequenti Capite noſtram mentem aperiemus. Nunc breuis tantum de neruis ſermo eſto,

 quos

(k) *Vid. Hiſt. muſcul.* B. S. ALBINI *pag.* 326. 327. *Reg. XVIII. Circum anum Cap. XCI.*

(l) WESLINGIVM *ex ipſo liene haemorrhoidales venas vidiſſe perhibetur; et praeter iam notata vaſa alia quaedam haemorrhoidalis externa ex ramo iliaco natium dicto muſculos ani perreptat.*

quos hanc Anatomiae partem ſecantes inueniunt ſequentes: alii ſe inſerunt ſubſtantiae inteſtini, et hi ex plexu meſenterico inferiori, vt et hypogaſtrico, et ex duobus gangliis ſuis ab vtroque latere proueniunt, inter ſe mutuo communicantes, ab his etiam glandula proſtata, veſica vrinaria, veſiculae ſeminales, et in ſexu ſequiori vterus ſuos ſolent ramos participare.

§. XIX.

Anus autem et reliqui inteſtini recti muſculi tam proprii quam communes et adiacentes, nerui tum a gangliis plexus hypogaſtrici, tum a funiculo inferiori vnius et alterius nerui ſympathetici magni ſiue intercoſtalis, vt et ab arcu communi extremitatis amborum funiculorum nerueorum condonantur.

§. XX.

Subſternitur hoc inteſtinum primo adpoſitae, dein inſidenti veſicae in viris, vt et proſtatae glandulae et veſiculis ſeminalibus, in mulieribus autem vaginae et cum omnibus his partibus, magis tamen cum iſta in ſexu ſequiori, quam cum ſupradictis in viris eſſe connexum autopſia comprobauit.

CAPVT II.

QVASDAM SISTENS DE VSV INTESTINI RECTI PHYSIOLOGICAS MEDITATIONES.

§. I.

Graphicam inteſtini recti deſcriptionem paucis, quantum materies concedit, cum dederimus ita, vt non authorum in ſcientia anatomica verſatiſſimorum modo, ſed et ocularem in theatro huiate anatomico

tomico

tomico ſatis commendato inductionem et ductum ſcalpellorum fuerimus ſecuti, ordine nos procedere optimo, et viam credimus ingredi regiam, ſi delineatis huius inteſtini partibus, ſi nexu non omiſſo ad vſum quoque organicum duce Phyſiologia progrediamur. Ad regulas ergo inſtitutionum medicarum Phyſiologicas has damus meditationes. Situm huius inteſtini fere rectum et perpendicularem recipiendis et excernendis foecibus aluinis perfecte ſatis accomodatum omnis cognoſcet ille, qui aperto abdomine, cauitatem peluis non curioſis ſolum, ſed etiam anatomicis oculis explorare velit, ſimulque hominem ſolum cum ſimiis prae aliis brutis recte incedere perpendat. Pondere enim ſuo praedictae foeces cum motus periſtaltici caeterorum inteſtinorum, et muſculorum abdominalium ac diaphragmatis ope ad vltimam coli curuaturam peruenerint, facile deorſum tendunt, in hoc denique inteſtino ſibi conglutinatae coaceruantur.

§. II.

Craſſiore et carnoſiore ſubſtantia muſculari, qua ab aliis inteſtinis diſcernitur, ipſi erat opus, quod ad exſiccatas ſaepius, compactas, et in magna copia conglomeratas, proprio ſuo pondere graues, ad longum ſubinde temporis interuallum, limites inter carneas continendas foeculentas materies prae reliquis illud a natura videmus ſubordinatum,

Hanc enim craſſiorem et carnoſam magis ſubſtantiam prouida vbi non addidiſſet natura, prae nimia ſubin extenſione tunicarum in praeſentiſſimo fuiſſet periculo ne διαιρεσιν aut ρηξιν paſſum hoc inteſtinum foeces in cauum abdominis exoneraret. Ex quo tamen malo illos velim exceptos, qui de aluo ſemper laxiore conqueruntur, qui ex temperie aut ſpeciali idio ſyncraſia hoc vitium ſibi dolent familiare, vel ex morbis aut medicamentis ſibi accerſitum lamentantur, hos inquam, hoc disruptionis periculo non equidem volo liberos, hac tamen huius paragraphi poena immunes.

§. III.

Inteſtini vero recti officium quoniam ſciunt anatomici, vt foeculenta in illo tum ex morbis, quorum conſtipatio ſymptoma eſt, tum etiam ſponte, ſiue ex hominis voluntate, tempore etiam longiore detineantur (excretionem enim excrementorum nos tanquam actionem mixtam et non pure automaticam ſiue naturalem iudicamus, et quidem illam cum reſpiratione comparamus) trium hinc pollicum latitudinem debuit adaequare, imo et ſuperare, eum quippe in finem, vt vrgente non raro neceſſitate citra omne dilacerationis periculum in ſpatium vix credibile queat extenuari.

§. IV.

Tanta pinguedinis ſiue adipis copia, qua verſus extremitatem ſuam, vbi anum efficit, cingitur circum, id praeſtat vtilitatis, vt eo facilius in foecum excretione dilatari queat; ad quam vtilitatem hanc quoque accedere neceſſitatem eruerunt alii, vt tanta ibidem adipis portio prohibeat, ne tempore egregiae dilatationis, quam tam in foecum eiectione, quam in laborioſa infantilis capitis, cum mulier parturiat, propulſione ad oſſa prematur immediate, ex preſſione nimia exponatur inflammationi. Tertium denique alii emolumentum adiecere, vt, quoniam multum adipis in cauum inteſtini recti credunt tranſudare, ad foeces negotio faciliori eliminandas lubricetur.

§. V.

Vti in integro tractu inteſtinali craſſiora alimenta, id eſt partes ingeſtorum nullis ſtomachi et inteſtinorum viribus ſubigendae, aut virtute humorum entericorum ſaponacea diſſoluendae, emunctis tandem particulis ſubtilioribus chymoſis chyloſisque, et tandem foeces contractione tunicarum muſcularium praecipue transuerſalium, quae

motus

motus inteſtinus ſiue periſtalticus vocatur, ab vno ad alterum dicti canalis tractum propelluntur, ita ſimili inteſtini recti fibrarum muſcularium contractione, relaxato et aperto ano eiaculantur; et prudenter id factum eſt a natura, quod tunica maſcularis circa finem praeprimis craſſior ſit et cacnoſior; vincenda enim ſunt et explodenda ſcybala craſſa, in quae foeces emunctis et abſorbtis particulis liquidioribus abierunt.

§. VI.

Appendices quasdam adipoſas, quae in colo obſeruantur numeroſae, huius quoque noſtri inteſtini ineſſe plurimis, quos vidi aperiri, cadaueribus aduerti; quem vero in finem haec adeps incumbat, ſi forſan interrogent Anatomiae cultores, proſectores eundem pro me dicent vſum, quem habet Eepiploon in caetera inteſtina, vt totidem velut puluinaribus humido ſemper calore hoc inteſtinum quoque foueatur. Spirant enim oleum tenue, quo inungitur, lubricum et flexile ſeruatur, itaque impeditur, ne peritonaeo, veſicae,aut vicinis partibus accreſcat; aliqui has appendices, eoquod nil niſi plicae ſint peritonaei, maiori huius inteſtini dilatationi inſeruire contendunt; et manibus pedibusque in hanc me ire ſententiam quis indignabitur, cum in illo, quod nuper ſub elaboratione huius diſſertatiunculae omni, qua potui, circumſpectione examinaui, vix aliquas harum appendicum obſeruare mihi liceret; loca tamen quaedam pinguia ſed plana, quae ob ſtatum extenſionis egregium, in quo id reperiebam inteſtinum, plicas illas nunc extinctas fuiſſe iudicaui.

§. VII.

Partes nulla vi domabiles omnis expertes chyli, cum eum recipiat in finem, vt foecum ſub titulo eas breui foras eiiciat, ſtatus enim praeternaturalis eſt ſuo diues incommodo, ſiquis perdiu ſarci-

 nam

nam hanc retineat moleſtam, id genus neque cellulis, quales in colo, nec valuulis aut plicis, quales in tenuioribus inteſtinis (a KERCKRINGIO *conniuentes* dictae) reperiuntur, indigebat.

§. VIII.

Cum autem ut plurimum foeculentae materiae nil ſint, niſi alimentorum antea ingeſtorum, liquoris in inteſtina depoſiti, bilis et ſucci pancreatici particulae craſſiores, quae id, quod ſubtilioris prin-Principii, et fluidioris continebant, reſorptione venarum lactearum, tranſudatione et calore amiſerunt, hinc ad inteſtinum rectum delatae materia quadam mucoſa dilui debebant, ne acrimonia putrida, quam in illis etiam a ſaniſſimis excretis ſubolfacimus, internam inteſtini huius ſuperficiem irritarent, illamque laederent nec minus, vt earum facilitetur eiectio, et maiores et plures neceſſariae erant glandulae, ſinus et folliculi, ex quibus in hunc ſcopum ſufficiens muci dictam oblinientis ſuperficiem abundantia transcolaretur.

§. IX.

Valuulas membranaceas figura ſua annulares, quas MORGAGNVS Celeberrimus ſupra extremam inteſtini recti partem, quae anus vocatur, binis deprehendit vicibus, et quas ſortaſſe pluries, ſi in pluribus cadaueribus poſteriora exploraturi eſſemus, deprehenderentur, huic inſeruire vſui, oculos videre anatomicos exiſtimamus, vt iis multum renitentibus excernenda aliquantum, ne contra voluntatis imperium, qua data porta, exeant, retineantur, aut ne in exitu remorentur, his vero valuulis hoc munire inteſtinum ſi forte natura conſtans in ſua inconſtantia fuit oblita, ſphincter ani fortior, quia carnoſior, qui interno anum claudit muſculo, ſuas mutuare ſupetias non intermittit.

§. X.

Ne in peluis cauo, in quo haeret liberum, vas vnum laedatur aut alterum, ne neruus aut alia quaedam pars magis et minus comprimatur, ne per foeces aut flatus extra axin ſiue lineam rectam, in qua excernenda facilius per anum eiiciuntur, deducatur, natura ſciuit neceſſum, vt oſſi ſacro et coccygi mediante peritonaeo et membrana apipoſa firmiter eſſet affixum.

§. XI.

Ex nexu admodum ſtricto huius inteſtini cum vagina in ſexu ſequiori facile explicatur difficultas in partu orta, quando foeces exſiccatae, et in magna quantitate coaceruatae, per moram in illo retentae tranſitum capitis infantilis peluis diametrum coarctando, impediunt.

Neque difficilior inde patet coniectura, vnde fiat, dum ſanguis tempore partus per venas huic inteſtino proprias in refluxu ſuo impediatur; et exinde tumores varicoſi, haemorrhoides dicti, vt et haemorrhagiae ex quarundam crepatura oriantur, eo potius quidem et certius, quo longius caput in vagina moratur incuneatum, et comprimatur inteſtinum.

§. XII.

Ex eodem nexu huius inteſtini, quem in viris cum collo veſicae vrinariae ſupra monſtrauimus, facilis videtur explicatio, cur ii, quibus eodem tempore amborum nimia fere contingit impletio, hincque deſiderium ambo haec receptacula deplendi, vrget ſummopere, foeces prius aluinas excernere debeant, antequam vrinam poſſint emittere. Sicque obſeruamus, vt plurimum mictioni flatuum ſtrepitum praeire. Ex eadem hac cognitione Anatomica difficultatem eiaculandi ſemen, dum veſica adimpleta et extenſa eſt, ſoluimus, credimusque

dimusque consilium amicabile anatomica structura fundatum, quod amicus alteri de nocturnis erectionibus conquerenti communicauit. Supposita enim nimia vesicae adimpletione vesiculae seminales et prostatae comprimuntur, hac compressione irritantur ita, vt vel noua subsequatur erectio, aut orta cesset difficilius, sed potius continua perseueret. Et sane cum effectu optimo mictione tanquam remedio aduersus id genus aerumnas vsum esse, quendam habeo exploratum.

An non etiam retinentia vrinae, et dictae vesicae colli inflammatio ex nimia foecum in intestino recto collectione, ex vel morbosa vel spontanea retentione causari possit?

§. XIII.

Inter tres musculos, huic intestino proprios primus, quem sphincterem vocauimus, annuli musculosi et semidigito crassi speciem habens finem eius ambit et ita constringit, vt nihil nisi illo superato possit elabi; id quod fit, dum cessat agere, et a foeculentis vi abdominalium et diaphragmatis musculorum deorsum pressis diducitur.

Pars eius, quae immediate sub cute collocatur, ideoque alter musculus sphincter externus et cutaneus nominatur, valde est tenuis, ad ani constrictionem tribuit nihil, sed cutim modo, quae circa anum deprehenditur, constringit. Cutim hoc in loco acrimonia, quae foecibus inest, excoriaret, ni id smegma illud, quod illam oblinit, e glandulis sebaceis hac in vicinia copiose reperiundis impediret.

§. XIV.

Reliqui duo, leuatores ani, intestinum rectum a parte posteriore versus anteriorem ambientes, foecum expulsionem adiuuant, retinent illud, ne in exitu foecum retrorsum labatur, illudque illis expressis intra corpus retrahunt, id quod, si in macilentis animalibus

bus maioribus, e. g. vaccis, foeces aluinas excerni attente obſeruemus, accuratiſſime his fieri muſculis cernimus. Euidenter enim eo momento, quo foeces expulſae ſunt, hanc inteſtini recti eleuationem et retractionem diſtinguere valemus.

§. XV.

Arteriae tam ex hypogaſtrica quam ex meſeraica inferiori ortae, ad inteſtini huius nutritionem et ad ſecretionem muci, quo ſuperficies interna in ſuos vſus ſupra memoratos obducitur, vti et ad ſecretionem adipis, qua in certos fines circumcingitur, ſanguinem adducunt; venae e finibus harum arteriarum ortae partem ſanguinis, peractis ſupra dictis ſecretionibus, reſiduam, hypogaſtricae ad venam cauam, meſeraicae ad venam portarum et ſurſum quidem reducunt.

§. XVI.

Vaſa lymphatica tanquam venarum inhalantium continuationem huic inteſtino concedimus, aeque ac caeteris inteſtinis vaſa lactea conceſſimus, quae a ſe inuicem tantum in eo differunt, 1mo quod vltima villis ſiue ſphincterulis eminentioribus in interna tenuiorum inteſtinorum facie ſeſe oſtendant; prima autem a poris initium ſuum ſumant. 2do quod vltima chylum, prima liquida et tenuiora quidem reſorbeant, et facta reſorptione illa ad ductum thoracicum vt vaſa lactea chylum, finaliter transmittant. Nemo hinc in dubium vocabit, iuſcula, lac, aliaque fluida adeo chylum, ſi hucusque ferri poſſet, iniecta in maſſam ſanguinis aeque tranſire poſſe, ac chylum per vaſa lactea, itaque per hanc viam hominem ſi non perfecte, diu ſaltem per aliquod tempus et imperfecte absque omni per os allato eſculento et potu nutriri et conſeruari poſſe; nec minus eadem

C hac

hac via clysmatibus medicamentoſis varios poſſe curari morbos, quidam inter Medicos in anatomia verſatos num ibit inficias? (a)

§. XVII.

Neruis, quos a duorum ſympatheticorum intercoſtalium unione cum tribus vltimis neruis ſacris accipit, vſum effectumque ſenſus et irritationis adſcribimus; hisque tam varium et cum adiacentibus etiam remotiſſimis partibus conſenſum, tum in ſtatu ſano tum in morboſo conamur explicare. Vti permultis hoc exemplis demonſtrare facile nobis foret negotium, niſi nobis omnis euitanda eſſet prolixitas. Aliqua tamen ſi recenſebimus infra, Lector beneuolus veritatis ſtabiliendae gratia eſſe annexa iudicabit.

Caput III.

PLVRIMOS ET PRAECIPVOS SISTENS INTESTINI RECTI MORBOS.

§. I.

Ex ipſa partium diuerſitate et mira inteſtini recti, quam Caput I. delineauit, ſtructura, ex determinato partium inteſtinum hoc conſtituentium vſu, quem Caput metiebatur ſecundum, quod diuerſis pro partis cuiuslibet affectu morboſo ſaepe curatur, difficilioribus pro omnimoda partium deſtructione adeo incurabilibus illud inteſtinum morbis ſit obnoxium, facile quiuis diiudicabit.

Qui

(a) *In nouellis publicis nuper quidam Gallus Chirurgus curam luis venerae ſola Clyſmatum mercurialium ope efficiendam orbi communicauit.*

Qui tamen morbi vt ad ſuum adoleſcant effectum, et ſitus ipſe perpendicularis et ſtructurae ratio et ſpecialis cum aliis vicinis partibus connexio, vſus denique tam neceſſarius ſuam conferunt ſymbolam.

Verum morbos detexit aliquos praxis, qui illud infeſtant inteſtinum, quin vel vna ex cauſis praediſponentibus potuiſſet incuſari, quos ad generaliorem morborum claſſem ſpectantes, hac diſſertatione intactos iuuat reticere.

§. II.

Horum iam morborum, quae facies multiplex, quis color, videamus, ad bilancem examinemus illos, qui praxin medicam exercentes hucuſque occuparunt. Accuratam eorum in hoc Capite, quantum fieri poteſt, exhibeamus deſcriptionem et diuiſionem; ne vero noſtri tantum ingenii videantur partus, quasdam ex operibus quorundam virorum tum recentiorum tum recentiſſimorum omni fide dignorum deſumptas hiſtorias et obſeruationes addemus. Diagnoſin, Prognoſin et Curam illorum in ſequenti Capite pertractaturi.

§. III.

Praecipui inteſtini recti morbi, qui modo ſpeciali vti afficiunt illud, ita et ſpecialem curandi requirunt methodum, a nobis ſpecialiter conſiderandi ſunt hi:

I. Imperforatio,
II. Procidentia ani,
III. Haemorrhoides,
IV. Abſceſſus,
V. Fiſtula,
VI. Scirrhoſitas,
VII. Teneſmus,
VIII. Condylomata, puſtulae, aliaeque excreſcentiae.

§. IV.

IMPERFORATIO.

Imperforatio inteſtini recti, vulgo ani, morbus eſt neonatis praeſertim proprius et practicis admodum frequenter obuius; et tunc exiſtit, quando infantes absque omni aut ſaltem non ſufficienti apertura circa anum naſcuntur ita, vt meconium et ſubſequentes foeces aluinas euacuare nequeant.

§. V.

Si phyſicam mutationem aut praeternaturalem in imperforatis inteſtini recti formationem ſpectemus, vt artis anatomicae et chirurgicae periti illam poſt exenteraiionem infantium ex hoc morbo defunctorum apertis oculis perſpexerunt, tripliem ſpecicem imperforationis habemus; vnam, vbi inteſtinum rectum ipſum non canalem, ſed ſolidum adeo (1) cartilagineum cylindrum raepraeſentat, alteram vbi (2) extremitas eius, quae ſphincter cutaneus eſt, perfecte clauſa reperitur: Et tertiam, vbi inteſtinum rectum quidem de canali et foramine penes anum gaudet, aſt tam anguſto (3) vt vix

---

(1) CORNELIVS TRIOEN *in faſciculo obſeruationum Med. Chir. pag. 61 obſeruationem citat, vbi anum, quem diſſecuit, ad pollicis transuerſi longitudinem ſuperius ſeſe ſiſtentem remoram ad decem lineas circiter excurrentem animaduertit, haec remora indolem membranae plane corneae adepta circa fundum in anum tendebat.*

(2) D. IOAN. FRID. BAVERVS *in actis phy. med. Tom. IV. pag. 567 obſeru. 5ta et 7ma de puella diſſerit, quae anum perfecte clauſum habebat.*

D. BENEDICT. QVILLMANNVS *ani clauſuram in foetu maſculino obſeruauit.*

(3) *Laudatus* CORN. TRIOEN *in faſciculo ſuo obſeru. med. chir. pag 59 et 60 in cadauere puellae ex retentione Meconii demortuae rectum tanquam coli appendicem*

vix ſtylus exploratorius introduci poſſit, quo fit, vt in hac ſpecie aeque ac in duabus primis craſſa meconii materies aliaque foeculenta retineri debeant. Obſeruarunt quoque inteſtinum rectum apud pueros neonatos in veſicam vrinariam. (4)

Et apud puellas in vaginam (5) fuiſſe terminatum (6), adeoque in quibusdam muſculos eleuatores inteſtini huius omnino defeciſſe; defecit interdum ipſum inteſtinum rectum.

 §. VI.

---

pendicem inſtar caulis adeo anguſtum inuenit, vt vix ſtylum exploratorium mediocris craſſitiei amplecteretur, per conſequens ad aluum debite ſoluendam ineptum.

(4) Cl. PRAESES *in Noſocomio Pariſienſi, Hotel Dieu dicto, puerum imperforatum vidit, qui vrinam vna cum meconio per vrethram reddebat.*

FAB. HILDANVS, *in puero, quem honeſta mulier geneuenſis peperit, obſeruauit; inteſtinum rectum veſicae fundo fuiſſe adnatum.*

(5) Cl.P. *refert nobis* LEVRETVM *celebrem in Gallia obſtetriciae artis practicum et profeſſorem in Collegiis ſuis enarraſſe, filiam, cuius vagina fuit imperforata, ex coitu a iuuene per inteſtinum rectum celebratum fuiſſe impraegnatam, et feliciter per hanc viam partum edidiſſe.*

D. AND. KIRSTEN *in actis nou. Phyſico-Medicis pag. 24 volum 9no de puella cum manibus monſtroſis et ſine ano nata, foecesque per genitalia reddente communicat obſeruationem.*

Huic ſimilem KALSCHMIDIVS *Profeſſor olim Ienenſis et celebris in noſtra Germania Medico-Chirurgus ſub calcem diſſertationis de virginitate inſeruit.*

(6) IOAN. NICOLAVS BINNINGERVS COLON *in cadauere pueri ex defectu podicis demortui. in extremitate ſua omnino conſtrictum, quaſi fune circumligatum fuiſſe, et inteſtinum rectum omnino defuiſſe obſueruauit. Vid. eius obſeru. et curat. cent. 2 pag. 223.*

Idem notat non multum diſſimilem hiſtoriam habere felicem PLATERVM *lib. 3 obſeru. pag. 564.*

§. VI.

Quantumuis imperforatio vnus ex praecipuis inteſtini recti morbis poſſit appellari, illi tamen non eſt propria abſolute, ſed diuerſis etiam aliis orificiis aut aperturis reperitur familiaris; ita tamen, vt morbus ſemper non ſit, imo in certos et quidem bonos ſuos vſus a natura haec imperforatio intendatur: vaginam apud puellas et vrethram apud pueros (7) neonatos imperforatam, ſeu membranula quadam clauſam interdum inuenimus. Cum in hisce caſibus ſanguinis menſtrui euacuatio et vrinae excretio impediantur, quibus retentis mors poteſt inferri, hinc morborum claſſi adſcribuntur. (8) Pupillam, (9) aures membrana aut muco clauſas oſtendit Anatomicorum labor et Chirurgiae praxis. Dicunt Phyſiologi hanc membranam, hunc mucum impedire, vt non radii lucis et ſonori ad retinam et tympanum, quae in neonatis exquiſito gaudent ſenſu, tam ſubito transferantur.

An non etiam membrana hymenis vaginam occludens in puellis certam ſuam habeat vtilitatem?

§. VII.

Cum hoc in erudito ſaeculo non acquieſcamus cognitione morborum aut effectuum, quibus corpus vexatur humanum, variorum,

(7) *Penem membrana clauſum obſeruauit* IOB. A MEECKREN *vid. obſeru. med. chir. pag.* 115.

(8) *Membranulam pupillam infantis nuper nati occludentem, eiusque vaſcula primus, vti nobis videtur, inuenit, auditoribus ſuis oſtendit, ac deſcripſit* B.S. ALBINVS *in annotat. ſuis accadem. libr. I. Cap.* VIII. *pag.* 33.

(9) *Membranam tympani muco aut ſebacea quadam materie obtectam ſaepe vidimus.*

rum, ſed cauſas eorum, ſi noſtro aſſequi ingenio poſſimus, ſcire accuratius aueamus, etiam imperforationis cauſam determinare noſtrum putamus negotium. Fuere quondam permulti, et ſunt vel hodie, qui (10) mirabili imaginationis vi ſpeciatim in mulieres grauidas et infantes, quos vtero gerunt, ſimiles naturae aberrationes et difformitates, adeo partium defectus et plurimas monſtri ſpecies, tanquam cauſae adſcribere non verentur.

Quam parum autem haec opinio habeat probabilitatis, et num ſit admittenda, cum ipſi et ratio et obſeruatio nolint adſtipulari, argumentis luce meridiana clarioribus, quidquid opponant alii, evicit (11) CHRISTIANVS RICKMANN Medicinae Profeſſor Ienenſis.

Clariſſimus Profeſſor SIEBOLD (12) Praeſes mihi amandiſſimus vim quoque imaginationis tanquam imperforationis aliorumque in recens natis contingentium vitiorum non videtur admittere, ſed aliam plane rationem ſuis ſuffultam argumentis et experientia ſtabilitam doctiſſime aſſeruiſſe.

§. VIII.

Infinitum ego ſuſciperem negotium, ſi millena corporis vitia et morbos, quorum cauſas forum medicum neſcit, hodie praecipue

(10) *Hic* D. IOAN. IACOB HVBERVS *in actis phyſ. med. Vol.* 8. *obſ* 24. *pag.* 64 *praecluſionem ani imaginationi matris tanquam cauſae adſcribit; vti fuſius in hiſtoria obſeruationis videre eſt; opinionem ſuam circa hunc articulum clariſſimnm hunc virum nunc mutaſſe, omnino ſuſpicamur.*

(11) *Vid. eius tractatus germanice conſcriptus, cuius titulus:* von der Unwahrheit des Verſehen, und der Hervorbringung deren Muttermählern durch die Einbildungskraft.

(12) *Videatur eius diſſertatio inauguralis pag.* 10. *vbi in cauſam herniae cerebri monſtroſae inquirit.*

pue illorum, quibuscum naſcuntur infantes, vellem recenſere, hinc riſu me dignum arbitrarer et cachinnis, cum recta, cum prudens non conſtet cauſa, ad vim ſtupendam imaginationis ſi dicerem confugiendum: Quare inter fabulas aniles illam opinionem fateor numerandam, et riſu explodendam, quod mulier infantem ano imperforatum peperit ideo, quia ob infantis circa anum impuritatem optauit ipſi orificii clauſuram; nunquid rident omnes praeiudicio liberi? miramur ſane Clariſſimum D. HVBERVM in vltima obſeruatione affirmaſſe, ideo infanti anum fuiſſe praecluſum, quod vnus infantum ſuorum, puer nempe quatuor annorum, leui ex vlcere in nucha laborarct, quod cum coaleſcere inciperet, et vergeret ad conſolidationem, mater aliquoties intuita, forte horrorem inde contraxerit, dicens aliquoties, puero ſuo futurum, vt in nucha cicatricem ano ſimilem nanciſcatur. O metum, o praeſagium ſi non a pectore muliebri, tamen virili excludendum; cum nullam aliam cauſam huius mali aſſignare queamus, an non petulans naturae luſus poſſet accuſari?

§. IX.

PROCIDENTIA ANI.

Procidentia ani, etiam prolapſus inteſtini recti, eſt morbus dictus vti praecedens, infantibus et iunioribus familiarior quam adultis; morbus eſt reuera plenus taedii et moleſtus aegrotis; atque ſi phyſica inteſtini, dum hoc morbo afficitur, ſpectetur mutatio, membranam eius internam (13) inuerſam et in margine alui prominentem iudicamus, ipſum inteſtinum ob firmam oſſi coccygis et ambobus

(13) *Sic quoque ſentit* IOAN. DE GORTER: *vide eius ſyſtema praxeos med. pag.* 24. §. 51.

(14) DD. LVD. FRID. OVELSVN *ani prolapſum annuum vidit poſt dyſſenteriam ortum: vide commercium litterarum Norimb. anno* 1745. *pag.* 127.

bobus innominatis offibus adhaefionem rariffime aut nunquam procidere poffe fentientes.

§. X.

Quaenam fit caufa huius mali proxima, iam diximus, caufas praedifponentes aeque ac occafionales, quarum variae et reuera permultae funt, habemus confiderandas. Praedifponens caufa, graece προηγȣμενη, (14) eft quaeuis corpori conditio inhaerens, qua aptum redditur morbum fufcipere, fi caufa occafionalis superueniat; Hic locum habent 1mo debilis et laxa fibrarum et vafculofi fyftematis textura, 2do cachochymica corporis conftitutio, 3tio particularis idiofyncrafia, 4to afcarides aut vlcera internam inteftini tunicam irritantes, 5to (15) haemorrhoides, 6to longa diarrhoea aut dyffenteria aut (16) a colluuie humorum ad anum confluentium, 7mo haereditaria aut ex variis topicis caufis accidentalis huius inteftini laxitas, 8vo ipfe fitus illius perpendicularis.

§. XI.

Ad caufas occafionales προκαταρκτικας vel προφασεας, vt cum Celeberrimo GAVBIO loquamur, qui determinat, quod fit omne id,

(15) HEINRICVS BASSIVS *in obferu. anatom. chir. med. narrat, fabrum ferrarium 41 annorum duobus annis poft atroces ab haemorrhoidibus caecis faepiffime fubortis et grauiter moleftantibus dolores perpetuo eundem affligentes aniprocidentia fuiffe affectum.*

(16) *Idem de puero 10 annorum citat obferuationem, quod inteftinum ipfius rectum a continua colluuie humorum ad anum confluentium, feroforum prociderit laxatum, et a tono fuo deiectum: hic quoties deponebat aluum, toties inteftini prolapfum patiebatur adeo relaxati, vt nullis remediis nec in- nec externis aufcultaret amplius. Per quatuor annos faftidiofum, et acerbum hoc geftabat malum.*

quod praedisponenti causae superueniens hanc causam excitat, vt vna morbum ipsum pariant, referri possunt 1mo nimis cita alui excretio, 2do validum et frequens conamen, 3tio acriora aluum purgantia, 4to acrium et biliosorum excretorum descensus, 5to tenesmus, 6to per longum tempus insidere sellis perforatis, 7mo partus difficilis aut praematuratio, 8uo expulsio excretorum praeter necessitatem; omnes hae causae diaphragmatis et musculorum abdominalium contractione vel moderata vel aucta in actum ponuntur. Causae etiam (17) externae violentae absque praegressa causa praedisponente procidentiam ani producunt. Huc referri quoque possunt (18) eiulatus et continui infantum vagitus.

§. XII.

HAEMORRHOIDES.

Quando Medicus inquirit, an quidam haemorrhoidibus vexetur, non intelligit qvamcunque sanguinis aut seri euacuationem, quae ex apertis in intestino recto tum altius tum profundius, tam exterius quam interius haerentibus vasis sanguineis aut serosis contingit. Cui addi potest illa circa extremitatem intestini recti (19) intumescentia, quae nihil aliud est, nisi praeternaturalis tam ex syste-

mate

(17) Iob a Meeckren *in obseru. chir. med Cap. XV. pag. 389. horrendum sistit casum grauis cancrosae et horribilis procidentiae ani cum excrescentia vteri, quam bos vxori cuidam cornu suo podicem soluendo intulit.*

(18) Henricvs Bassivs *in obseru. anat. chir. med. in infante 6 menses nato ob eiulatum et vagitum continuum animaduertit, cuius intestinnm ad spithamae longitudinem propendebat valde inflatum, stasique inflammatoria in sphacelum transeunte.*

(19) Dranivs *vocat hanc intumescentiam excrescentiam fungosam. Vid. traité des operations pag. 228.*

mate venae portarum, quam a ſyſtemate hypogaſtrico ortarum varicoſa extenſio plus minusque extra aut intra rectum ſita.

§. XIII.

Fluxum hunc ſanguinis aut ſeri vulgo dictum haemorrhoidalem, aut haemorrhoides apertas fluentes, vti et varices has, vulgo dictas haemorrhoides caecas aut clauſas, nos numero morborum adſcribere non dubitamus, quidquid etiam Stahliani obganniant, aut opponant alii, quacunque verborum ſuauitate hodierni quidam Medici de optato haemorrhoidum aduentu ſuis gratulentur aegrotis, tantum tamen abeſt, vt vel caecae vel apertae ſana afficiant corpora, vt potius illas tanquam effectum aliorum in corpore ſiue in maſſa, ſiue in viſceribus quibusdam latentium morborum conſiderare nulli formidemus; illas denuo aliorum diuerſorum morborum eſſe cauſas infra demonſtrabitur.

§. XIV.

Cauſae haemorrhoidum aliae ſunt diſponentes, aliae occaſionales, quaeſimuletiam tum externae et topiceae tum internae ſunt; ſtatuunt quidam adeo recentiores pro cauſa haemorrhoidum quoddam naturae molimen, quo illa ſe ſuperfluo ſanguine ſuo vti peralias vias v. g. nares, ſic per venas haemorrhoidales exonerat, id quod vulgo dictum molimen nos tanquam mechanicum ſecundum principia hydraulico phyſica et ex perpendiculari inteſtini recti ſitu, vt et ex lentiori per ſyſtema venae portarum circulatione verſus hanc partem determinationem ſanguinis potius vocare vellemus.

§. XV.

Ex hoc, quod pauci, ſi numerum hominum tam ingentem conſideremus, hæmorrhoides patiantur, concludere licet, ſpecialem ad

eas praecedere diſpoſitionem, quam in acrimonia aeque ac ſpiſſitudine ſanguinis et in motu ſolidorum debiliori ponimus; haec vita nimis ſedentaria diaeta peruerſa, varii in vſu ſex rerum non naturalium errores aut exceſſus, obſtructio hepatis, inteſtini recti ſitus, ſtructura et vſus producunt; in aliis corporis humani partibus ſanguinis venoſi motus et refluxus motu et preſſione muſculorum et arteriarum vicinarum atque adiacentium adiuuatur; in venis haemorrhoidalibus autem facilius retardatur, cum contra pondus ipſemet aſcendat, et variae adſint cauſae circulum hunc non parum remorantes.

§. XVI.

Craſſae foeces in hoc inteſtino depoſitae et collectae internos extendunt parietes, duritie ac mole ſua venas tum maiores tum capillares comprimendo, refluxum ſanguinis impediunt, hinc qui aluum habent ſiccam, vexari ſolent haemorrhoidibus. Cuius phaenomeni ratio ex eo poterit facile comprobari, ſi conſideremus, quantam vim, dum foeces ex inteſtinis propellimus, diaphragmate et muſculis abdominalibus in foeces et mediate in vaſa haemorrhoidalia inferre debeamus, foeces enim induratae in ſegniore ventre pluribus diebus accumulatae, in ſaccum quaſi extendunt inteſtinum ita quidem, vt etiam illis vaſa maiora haemorrhoidalia verſus peluis oſſa comprimi ſit neceſſum.

§. XVII.

Tanquam cauſam occaſionalem haemorrhoidum ſaepe obſeruauimus vterum grauidum, ſpeciatim in vltimis grauiditatis menſibus; item partum difficilem aut praeternaturalem, vbi arte manus aut inſtrumentorum applicatione infantem extrahere, ſitus contra naturalis infantis nimia peluis anguſtia, aut difformitas amborum id exigebant.

gebant. Marginem ani mira et fungoſa quadam excreſcentia, quae haemorrhoides externae et caecae erant, obſeſſum tum vidimus, tum explorando potuimus diiudicare.

§. XVIII.

Haemorrhoides quoque facile afficiunt illos, qui ex mala conſuetudine aut mollitie longo nimis tempore ſellae inſident familiari, et ſimul absque ſufficiente ratione aut neceſſitate egregios impendunt conatus, quo fit, vt vaſa inteſtini recti putrido vapori et nimio calori vaſa externa haemorrhoidalia relaxanti expoſita, ad varicoſam extenſionem vsque tumeant relaxata.

§. XIX.

HAENIVS celeberrimus ille Viennenſium in auſtria medicus in theſibus ſuis pathologicis de haemorrhoidibus quam pulchre ad cauſas haemorrhoidum numerat prauam illam ſocordium aut occupatarum matrum aut nutricum in quibusdam regionibus conſuetudinem, qua infantes, ne ſe conſpurcent, magnam diei partem cogant ſellis inſidere perforatis, quod ob cauſam in vltimo Paragrapho dictam, nempe ob totius inteſtini recti relaxationem nocet ſummopere. Quippe illo vtcunque laxato et propendente conſtringens ſe ani ſphincter portionem inteſtini penduli intercipit, vaſa comprimit, vnde lapſu temporis diatheſis ad haemorrhoides poteſt generari.

§. XX.

Conſuetudo, foeces diutius quam par eſt, retinendi non ſatis vituperanda, qua ii praeprimis laborant, qui vel nimia occupatione vel deſidia, vel impedimento alio, dum aulam frequentant, aut ſpectabili adſunt ſocietati, quamdiu poſſint, aluos ſuos morentur. Ex hoc enim ſequitur, vt foeces in colo et praeprimis in recto colligantur, coaceruentur, rectum inde dilatetur, prematurque ita, vt

poſt-

poſtmodum aluus nequeat niſi ſummo cum niſu exonerari, qua de cauſa venae homorrhoidales vtriusque ſyſtematis preſſae, neceſſario et refluxu impedito intumeſcunt.

§. XXI.

Prolapſus ſatis frequens et aliquantiſper perdurans inteſtini recti ita, vt ſaepius a contracto ſphinctere ſtranguletur, haemorrhoidum cauſa poteſt dici, fit enim, vt venae facilius prae arteriis comprimendae ſenſim ſine ſenſu turgeſcant, et fiant varices.

§. XXII.

Medicamenta et alimenta nonnulla vi quaſi propria atque calefaciente, aut irritante, aut alia quaecunque ad haemorrhoides proritandas apta, qualia ſunt, et paſſim dicuntur, aloe, allium, emenagoga, eſculenta aromatica, aliaque vt et potulenta motum vitalem egregie augentia, inter quae ſi numerem potum ſic dictum Caffee, quamuis ſciam me vituperari, non tamen a me potui impetrare, vt vel aliquam illius potulenti lipis et donſoribus noti non faciam mentionem; haec et id genus alia haemorrhoides non raro excluſere.

§. XXIII.

Inter cauſas ſuperius recenſitas haemorrhoidum, equitatio crebrior et longior, merito tanquam cauſa topica et externa ſuum nanciſcitur locum. Forſan enim oſſis coccygis extremitas equitantibus ſic premitur introrſum, vt poſtica inteſtini portio inde comprimatur. Et mihi videtur veroſimile, equitantes ſua ſaepius excrementa, quamuis in rectum prementia, cogi retinere. Equitationem econtra etiam ſaepius tanquam remedium contra haemorrhoides ſumme proficuum infra concedemus. Ideo fortaſſis cauſa eſſe dicitur, quia valide tranſpirantes neceſſario, ſecundum experimenta ſan-

ctoriana, ſiccam habere aluum debent? forſan ideo, quod equo ſucuſſore pluries vecti, totius trunci perpendicularis pondere podicem violente contundant,

Cum equi quatrupedante putrem ſonitu quatit vngula campum.

§. XXIV.

Cauſa quaecunque acris ſiue conſiſtat in fluido, ſiue in ſolido quodam, modo per aliquod tempus in cauo recti trahat moram, illudque debilitet, arrodendo, vaſa infirmet, teneſmum ſeu ſpaſticam inteſtini contractionem excitet, vt in dyſſenteria diuturniore prae caeteris amat fieri, producere poteſt haemorrhoides.

§. XXV.

Morbi vaginae ac veſicae vrinariae, inprimis illi, qui circa collum eiusdem aut circa principium vrethrae ſuam habent ſedem, vt ſcirrhi, abſceſſus calculi, etc. haemorrhoidum circa anum ſunt cauſae. Hae quoque a plurimis veſicales vocantur haemorrhoides; fluxus etiam haemorrhoidalis obſeruatur tunc, quando in poſtica vaginae parte tumor oritur.

§. XXVI.

Frequentior hirundinum ſuctus ex inducta huc verſus deriuandi ſanguinem venam portarum obſtruentem conſuetudine, emollientium decoctorum, ſiue aquae calidae vapores, ſcelus in coelum clamans contranaturale, inter homines nequidem nominandum, Italis Gallisque vti dicitur, ſatis familiare. Multas et praecipuas haemorrhoidum, cauſas enumerauimus, taceamus plures, ne Lectoris beneuoli patientia abuti videamur.

§. XXVII.

Diuiſio haemorrhoidum in internas et externas non vtilis; quidam internis aut externis tantum vel ambabus ſimul vexantur.(a)Internae exiſtunt, tum paruae ſunt, longo tempore, antequam ſentiantur, ſed dum augentur, exitum excrementorum anguſtant, et exigua quaedam inflammatio ſuperueniens exiguum calorem ac dolorem, dum continuat, et excrementa verſus inteſtinum premunt, producit, augetur dolor et calor, quando aegrotus certam foecum copiam excernit, ſucceſſiue illa expellendo, ſic irritando mole augentur, ſimul in varios, vt et externae, morbos degenerant, inter quos ſit primo loco abſceſſus.

§. XXVIII.

ABSCESSVS.

Morbus hic aeque vulgaris, ac haemorrhoides, quae tamen abſceſſus velut praecurſores ſolent non raro praecedere; vtplurimum vero tanquam effectus inflammationis venit conſiderandus. Magna, quae circa inteſtinum rectum eſt, adipis copia, ſitusque huius ſpecialis obſtructioni et inflammationi locum cedunt commodiſſimum, quae altiores agens radices et fixa, cum difficili artis opera et medicamentis ſtrenue adhibitis aegre repellatur, in ſupurationem inflammationi pediſſequam ſolet abire; exinde colligitur abſceſſus centrum tumoris haemorrhoidalis occupans.

§. XXIX.

Praeter abſceſſus ex haemorrhoidibus aut ex alia quacunque cauſa ortos, alios circa inteſtinum rectum obſervarunt practici; vocantur

(a) *Varias aetates afficiunt haemorrhoides, ſic caecis haemorrhoidibus tumidis quidem et valde dolorificis matronam quandam 60 et plurium annorum vexatam fuiſſe obſeruauit* IOAN. NICOL. BIRINGERVS *in Cent.4.pag.434.*

cantur gangraenosi aut sphacelosi (a). Qui paucorum dierum spatio dicti intestini et partium vicinarum gangraenosam minitantur destructionem, maiores dicuntur hi abscessus, et translationem materiae cuiusdam morbosae, vel a quadam corporis parte, vel ex tota massa methastaticam a natura excitatam pro causa habent.

§. XXX.

Anatomicam intestini recti descriptionem quicunque perlegerit, facile noscet, quam multo illud circum volutum sit adipse, et concipiet exinde, quanta ad abscessus tum paruos tum maiores et gangraenosos ipsi sit dispositio; omnium enim abscessuum sedem esse membranam adiposam sciunt omnes artis medicae peritiores: hanc autem dispositionem hinc augent tantus ex duobus systematibus vasorum haemorrhoidalium concursus et contextus, perpendicularis ad inferiora trunci situs, et minus, quam in aliis partibus, vasorum sustentaculum, continua foecum dum induratarum, tum acrium excretio.

§. XXXI.

Officula aliaque corpora dura, aspera aut aucta, saepe cum esculentis et potulentis, aut alio casu fortuito deglutita, ex ventriculo ad intestina deuoluta, motu peristaltico ad plicas intestini recti vsque propulsa, ibique acuminibus aut asperitatibus suis tunicam internam et profundius perforantia, id genus abscessus non ita raro excitarunt. (b)

(a) *De quibus vid. traité des operations de chirurgie de Med. le Dran. pag.* 215

(b) *Partem cultri in caeco et intestino recto inuenit prope anum* BINNINGERVS. *Supra laudatus* le DRAN *in obseru. suis ex gallico idiomate in germanicum translatis pag.* 448 *obseruat. descripsit, quam a Chirurgo bagano* DESTENDAV.

§. XXXII.

Ex ipſa lue venerea ouo non felici abſceſſum quoque inteſtini recti fuiſſe excluſum; docuit experientia, interdum etiam materies virulenta ex vrethra in gonorrhaea effluens in glandulis inguinalibus ſtagnans, ad maſſam per vaſa lymphatica translata, ex illa ad adipem inteſtini recti naturae conamine hoc miasmate ſeſe liberante transfertur metaſtatice. (c)

§. XXXIII.

FISTVLA.

Quemadmodum ex haemorrhoidibus abſceſſus, ſic ex illis perſaepe oritur fiſtula. Nihil hoc morbo communius, non tamen ſoli haemorrhoidarii, ſed alii haemorrhoidalis nominis et doloris ignari fiſtularum poena ſaepius mulctantur. Generalem fiſtulae ſignificationem breuitatis cauſa tranſimus, vulgo per λυ fiſtula ani, intelligimus abſceſſum, qui ad exteriora et interiora inteſtini recti verſus extenditur, et quidem ſi ſiniſtre tractetur, poſtquam apertus eſt, et ſi negligatur, in cauo et iuxta margines calloſitates poſt ſe relinquit.

§. XXXIV.

Ex eodem ouo, quo abſceſſus etiam fiſtulae excluduntur mali corui ouum ſemper malum. In membrana adipoſa ſedem habet fiſtula, et capit incrementum, dum pus ab vna cellula tranſit ad aliam

---

ſibi communicatam citat, vbi abſceſſus et fiſtula oſſiculo quodam tandem forcipe extracto cauſata fuit.

(c) *Varios inteſtini recti abſceſſus ſupra citatus author tum a lue venerea tum alios a naturae conamine productos in obſeruationibus ſuis deſcripſit.*

tiam ita, vt multa carnis portio musculosae infra denudetur, quin tamen caro hac puris acrimonia exesa euanescat, et collabatur.

§. XXXV.

Pus interdum ad intra versus internam recti membranam propellitur, in tanta copia, vt tandem rumpatur, et effluat, per sphincterem etiam foeculenta tenuiora per hanc rupturam in cauum fistulae intrare, et vehementissimos ibidem dolores possint excitare. Interdum etiam pus, et vt plurimum quidem ad extra versus pellitur ita, vt cutis magis et magis extendatur, extenuetur, et rumpatur; quae rupturae diuersitas fecit, vt authores fistulam in internam et externam, in caecam et apertam, in completam et incompletam diuiserint, et vocarint completam, vbi intestinum intus et extus ruptum inuenitur, quae tamen satis rara est; externa dicitur, vbi ruptura est exterius, haec frequentissima; interna, vbi interius ruptura est, cuius exemplum cum aluo videtur coruo. (d)

§. XXXVI.

SCIRRHOSITAS.

Nemo hoc morbo intestinum rectum afficiendum ibit inficas, qui illud e glandulis et folliculis mucosis constare cogitabit; ad illum disponunt praeeuntes haemorrhoides ac humorum tum excretorum tum aliorum acrimonia, vti et sinistra et nimis tarda haemorrhoidum vel abscessuum, fistularumque tum medica tum chirurgica pertractatio. Praxis hunc morbum aliquando ostendit, illumque ceu pessimam et lethalem, vt plurimum inflammationis aut lentae obstructionis intestini recti terminationem et epilogum merito consideramus.

(d) *Talem internam* le DRAN *obseruauit pag.* 438 *in obseru. suis.*

§. XXXVII.

Scirrhoſitatem hanc ſcirrhis aliarum corporis humani partium omnino ſimilem, viſu et tactu facile cognoſcimus, dum illas partes, quas planas et aequales alias, inaequales valde et ſcabras, ſimulque dolentes multum reperimus. (e)

§. XXXVIII.

CONDYLOMATA, PVSTVLAE.

Aliaeque prope anum tam extra quam intra inteſtinum rectum practicis ſaepius obuiae excreſcentiae.

Varia adhuc tum internam inteſtini recti faciem, tum externum ani marginem occupant vitia: Quae tamen ſingula a morbis ſuperius iam deſcriptis facile diſtinguet ſemiologus, et vitia nunc enumeranda, vt plurimum tanquam ſymptomata aliorum morborum aut illo-

rum

(e) FRED. RVYSCHIVS *Amſtelodami in viro conſiſtentis aetatis et melancholico quidem inteſtinum rectum integrum ita induratum et ſcirrhoſum obſeruauit, vt pollicis craſſitiem ſuperaret, at ita quidem induratum, vt, an carnoſum an cartilaginoſum diceret, dubitaret. Vid. obſeru. XCV. pag.* 89.

Idem celebris obſeruator difficilium curatu et grauium caſuum, in re medica et chirurgica contingentium, in alio viro hanc inteſtini recti incraſſationem et indurationem Scirrhoſam in praxi ſua annotauit. Vid. obſeru. XCVI pag. 90.

Clariſſimus MORGAGNVS *in foemina quinquagenaria haemorrhoidibus obnoxia, inteſtinum rectum ſex transuerſis digitis ſupra anum indurari, et craſſari cum variis protberantiis ad fabae magnitudinem accedentibus obſeruauit.*

rum eſſe effectus, luis ſpeciatim celticae nobiscum iudex erit non iniquus. (f)

§. XXXIX.

Erudito ſatis calamo, ſtilo ſatis concinno, longo verborum apparatu id genus excreſcentias deſcripſit, ex ſpeciali harum ſitu et conſiſtentia, ſpecialibus etiam nominibus diſtinxit Clariſſimus ASTRVE in tractatu ſuo certe docto de morbis venereis. (a) His itaque, cum praeter ſcopum ſit noſtrum, fuſius proſequendis ſuperſedemus.

§. XL.

TENESMVS.

Inteſtinum rectum nonniſi pondere vel acrimonia excernendorum ad ſui extenſionem et contractionem in ſtatu naturali quod moueatur, ſciunt Phyſiologi, quod contractionem ſequatur excretio materiei foeculentae, iam induratae, alias fluidae, nunc mediocris conſiſtentiae, aſſerent iidem; verum contingit ſaepius, vt homines frequentem et irritum conatum egerendi aluum perſentiſcant, quin tamen alui incrementa, ſed ſanguinei quidquam aut mucoſi deponant;

(f) Clariſſimus MORGAGNVS *in obſeouat. ſupra cit. etiam annotauit duas excreſcentias maiores prope anum pendentes, cute circa anum leuiter exulcerata.*

PORTAL *pag. 93 in opere modo citato obicem vel tumorem carnoſum, qui totum tubum replebat, inuenit in viro aetatis ſuae 67, qui doloribus colicis cum borborygmis, qui vltra 4 menſes cum variis remiſſionibus protrahebantur, prehenſus fuit, cui regio epigaſtrica tumebat, ac paulo poſt totum abdomen cum aluo plane ſicca ſuperueniente, demum vomitu pertinaciſſimo, quem ſingultus comitabatur, ſeptimo morbi die criſi ſoluebatur anima.*

(a) *Vid. Cap. X. pag. 284.*

nant; hunc aluum deponendi conatum, hunc laborem irritum, dicunt tenefmum Pathologi. (c)

§. XLI.

Variae proftant caufae, quae tenefum producunt: fic omne irritans in ano relictum, fiue aliena fit deglutita quaedam fubftantia, vti calculus, hic loci fucceffiue natus afperior (d) vermes vellicantes, vti afcarides et alii, fiue fuppofitoria acria, clysmata nimis calida et purgantia acriora: ad has quoque caufas referri poffunt morbi tum generales dum fpeciales quidam morbi inteftini recti fupra defcripti v. g. inflammatio Eryfipelas, fiffura, fiftula, vlcus, haemorrhoides et alii eiusdem coloris et cenfus.

§. XLII.

Cum hoc tenesmo conflictantes faepe etiam aliquod biliofi aut purulenti excernunt, faepius nihil omnino, conftantem in ano pruritum cum dolore coniunctum aut violentam profundius fentiunt contractionem. Tenefmus faepe conftans eft, et in grauidis interdum protromus partus fed praematuri, fymptoma dyffenteriae certum

(e)

(c) *Continua contractio veficae vrinariae etiam tenefmus veficae merito vocatur; vti* D. IOAN. GRASSHIVS *obferu. XLI. pag.* 15 *in actis phyf. med. Volum.* 10 *hanc vocat.*

(d) D. MORCAV *Chirurgus nofocomii parifienfis Hotel Dieu dicti primarius, calculum egregiae magnitudinis per anum extraxit cum integra patientis reftitutione. Vid. memoires de l'Academie de Chirurgie Tom. III.*

(e) dicitur tenesmus haemorrhoidalis, (f) quando ex conamine ad haemorrhoides oritur; praeter causas superius allegatas etiam pressio capitis infantis apud grauidas, exulceratio vesicae aut prostatae irritatio, aut acrimonia venerea, a tumore quocunque, excrescentia, a condylomatibus, a spastica et consensuali contractione et partium adiacentium inflammatione possunt venire in numerum causarum.

§. XLII.

Ex consensu quam saepissime oritur tenesmus, qualem inferunt morbi intestinorum reliquorum, huc etiam etiam accedunt morbi hypochondriorum, morbi vesicae, (g) vrethrae, perinaei, vaginae, vteri, in puerperis, in menstruantibus, et in lochiorum et mensium suppressione, in his inquam morbis intestinum rectum quamuis non immediate afficientibus, ex consensu tamen in anatomia demonstrato tenesmus non raro obseruatur.

Capvt IV.

(e) D. D. Ioann. Frid. Grim *primum obseruauit tenesmum in corpore sano tanquam effectum vid. act. nou. phys. med. acad. nat. curio. pag. 77. obs. XIX. Tom. 3. Idem fortissimum tenesmum obseruauit in dyssenteria maligna; cuius morbi historiam videre est, quae authumno annorum* 1760 *et* 61 *in vrbe et agro Isenacensi epidimice grassata fuit. Vid. nou. act. etc. pag.* 173.

(f) *De tenesmo haemorrhoidali legi meretur dissertatio inauguralis, quam sub praesidio* DD. Ioan. Ivncker 1744 *defendit* Ioan. Lavsberg.

(g) *Tenesmum tanquam symptoma calculi passus est adolescens in Franconia natus Hermannus Blas. Ios. Heinrichen Arnsteinensis, vti in commercio litt. hebdom.* 34 *anno* 1744 *videre est, vbi integra et docta morbi calculosi reperitur historia.*

CAPVT IV.

SISTENS

MORBORVM INTESTINI RECTI SVPRA DESCRIPTORVM DIAGNOSIN, PROGNOSIN ET CVRAM.

§. I.

Imperforatio cum morbus ſit externus et topicus, vnice in defectu aperturae, aut orificii, quod in fine regionis perinaei in bene conformatis deſideratur, conſiſtat, facile dignoſcitur, modo illam obſtetrices ſiue obſtetricatores non negligant, id quod tunc ſaepe contingit, quando poſt partum neceſſaria et accurata omnium corporis neonati partium et regionum orificiorum naturalium viſitatio, tum ex ignorantia tum ex perturbatione aut nimia poſt infantem in lucem protractum laetitia aut alio quocunque errore omittitur.

§. II.

Inter tres a nobis in vltimo capite deſcriptas imperforationis ſpecies illa ſolum curabilis, quae ab aliis in hoc differt, quod pellicula quaedam, ſola cutis continuatio, extremitatem inteſtini recti, ſaluo eius diametro et reliqua eius ſtructura, tegat, hincque excretionem foeculentorum moeconii omnino impediat, itaque cauſa variorum ſymptomatum et tandem mortis fiat. Cura in perforatione huius pelliculae peragitur

§. III.

Quando benigna haec imperforationis ſpecies, adeſt in loco, vbi orificium ani eſſe deberet, tumor quidam plus aut minus eminens, et meconio, quod inteſtinum rectum infarcit, eleuatus reperitur, hic tum attento exploratur oculo, liuidus eſt, et fluctuantem continet materiem pulti ſimilem, quae ſi apice digiti cuiusdam com-

primatur,

primatur, tumor retrogreditur, et remanet cauum quoddam vestigium, quod digito sublato iterum impletur, materie suo pondere ad extus tendente.

§. IV.

Methodus, qua perforatio huius pelliculae instituitur, in hoc consistit, quod labia cruciatim lanceola perscissi vulneris forcipe debeant abscindi, et vulnus ex cruciali fieri circulare. Simplex perscissio lanceola facta et crucialis requirit repetitam saepe et per plures dies continuatam turundae applicationem, ne labia iterum in tempore, quo effluxus meconii aut foecum cessat, consolidentur, et vetus renascatur malum.

Eadem methodus adhibenda, quando hymen oblitteratum siue pellicula vaginam tegens operatione auffertur. Clar. D. PRAESES conqueritur, quod post inscissionem simplicem, quam in hoc casu instituit, per 14 dies ipsi opus fuerit applicatione turundae, ad praeseruandam labiorum vulneris reunionem, nouumque periculum. Omnia haec auertit abscissio labiorum et apertura circularis.

§. V.

Obiiciunt quidem aliqui contra hanc methodum operationis, quod infantes expost contra voluntatem foeces excernere cogantur, id quod experientia edocti tanquam theoria conuicti negamus. In casu enim nostro siue in specie nostra imperforationis intestini recti tam musculi eleuatores, quam sphincter internus perfecte illaesi supponuntur.

Hi ad perfectam et voluntariam intestini recti contractionem sufficiunt: cutis sphincterque externus, cuius forsan quaedam fibrae extirpantur musculares, parum huic contribuunt voluntariae contractioni, et licet quaedam sint abscissae, manet tamen contractio

reliquarum, id quod poſt operationem fiſtulae ani, qua multae et profundiores muſculi ſphincteris interni fibrae ablatae ſunt, ſatis patet; hi aegroti enim excretione foecum voluntaria non carent.

§. VI.

Poſt operationem vix quaedam deligatio eſt neceſſaria; continens enim meconii et excernendorum effluxus hanc vtcunque pulchram et ſecundum leges artis inſtitutam, maculando deligationem, reddit inutilem. Labia vulneris digeſtiuo ſimplici aut oleo quodam demulcente vnguento ad dolores ſopiendos, quos tranſitus meconii cauſaret, emplaſtro etiam emolliente ad acceſſum aeris coercendum tegenda, prae aliis ſuademus emplaſtrum matris. Internis remediis egemus nullis, inflammationem enim vix vllam, neque dolores magnos aut ſymptomata haec exigentia operatio haec inducit, etenim praeter tegumenta communia et fibras quasdam muſculares laeditur nihil. Caeterum alimenta vices hic gerunt medicamentorum.

§. VII.

Cur autem duae reliquae imperforationis ſpecies non ſint curabiles, facile ille videt, qui inteſtinum rectum ad calami ſcriptorii diametrum praeternaturali conformatione coanguſtatum, vel omnino oblitteratum, aut in veſicam vrinariam ſiue vaginam illud deſinens, aut omnino deficiens ſibi velit repraeſentare. Similes enim malae conformationes interne latentes quis cultello, quis machinis, quis internis remediis auferri, aut in naturalem conformationem mutari poſſe crediderit?

§. VIII.

PROCIDENTIA ANI.

Vix quidam in arte medendi expertus in diiudicanda huius morbi praeſentia, et ab aliis diuerſitate, gradu et natura errare poterit;

morbus

morbus hic quando negligitur, non caret periculo, ex eo, quod pars inteſtini ſtrangulata et ano conſtricto intumeſcat, inflammetur, et tandem gangraena omnino diſſolui poſſit, vnde vel mors vel talis huius partis et adiacentium, ſecuta exfoliatione ſubſtantiae ſphaceloſae difformatio, vt ſummum in foeculentorum excretione aegrotus patiatur incommodum.

§. IX.

Raro autem, ſi docta adhibeatur cura, periculum minatur, quamuis primo aſpectu tum Medico quam parentibus, ſi infans hoc malo vexetur, adeo aſſiſtentibus ſummum horrorem et periculum iniiciat; credunt enim cum interna rubente hac inteſtini ſubſtantia propendente animam vitamque patientis propendere: contrarium vero docet experientia.

§. X.

In tollendo cauſam verſatur cura, cauſa ſublata, et mortis tanquam eius effectus ſecundum vulgare et in rebus medicis prouerbium facile auffertur.

Haec vero cauſa ſi reſpuat medelam, vel mors ſequitur, vel manet incommoda haec inteſtini procidentia.

§. XI.

Viri in arte chirurgica profecti aſſerunt, procidentiam ani quam ſaepe contingere ex methodo laterali, qua RAV et CHESELDENVS calculum ex veſica, illius collum cum glandula proſtrata profcindendo, extrahunt; Ex eo, quod eleuator inteſtini recti muſculus hac operatione laedatur non parum, itaque inteſtinum in ſitu ſuo naturali nequeat ſuſtinere; nos id experientia propria confirmare pro tempore nequimus, et adeo cum valde exiguam et fere nullam mu-

 ſculi

ſculi eleuatoris partem laterali inſciſſione offendi ſciamus, prociden-tiam hanc ex ea ſequi negamus, aut ſi a quibusdam fuerit obſeruata, illam aegrotorum eiulatibus agitationibus et clamoribus potius, quam operationi doctae putamus tribuendam.

§. XII.

Si bilis acris, ſi vermes, ſi exulcerationes, ſi haemorrhoides, ſi purgantia acria, ſi calculus in veſica, ſi inflammatio, ſi laxitas inteſtini, atonia etc. ſint in cauſa, allaborandum ſtrenue, vt remediis his cauſis appropriatis, adeo ſaepe, ſi poſſint haberi, ſpecificis tollantur. Acria clysmatibus lenientibus anodynis e. g. ex hordeo lacte et oleo inuoluenda et inefficax reddenda eſt vis cauſtica, qua ſpaſticam inteſtini protuſionem excitant, internam eius membranam irritant.

§. XIII.

Haemorrhoides, pro ſtatu aegrotantis gradu et pro variis morbi cauſis, pro aetate patientis, vel curandae ſunt aut mitigandae. Cum ſaepius contra vires ſit artis, illas perfecte tollere. Exulcerationes iterum pro indole dum internis tum externis remediis et encheireſibus ſunt tractandae; calculus e veſica extrahendus methodo catiana, quam credimus ſecuriſſimam, cum nullo alio remedio illum vnquam e veſica expellendum putemus, ad inuidiam eorum, qui ſua contra calculum tam veſicae quam renum remedia ſpecifica diuinis etiam laudibus ſolent depraedicare.

§. XIV.

Cum magis aut minus inteſtinum rectum protrudi poſſit, haec protruſio longo ſubin tempore durauerit, interdum breui, ſic et ſymptomata eo grauiora ſunt aut mitiora, quae illam comitantur.

Repo-

Repoſitio hinc vel facilis vel difficilis prout inflammatio, tumor/ maiorem vel minorem aſſecutus eſt gradum, non debet retardari, multo minus negligi repoſitio. Modus vero quo inſtituitur, non multam requirit ex parte Chirurgi dexteritatem; linteo oleoſo quodam liquore humectato, et indici digito ſupra impoſito pars inuerſa ad intus pellenda, ſitus aegroti talis ſub hac operatione eſſe debet, vt nates ſint eleuati, et a ſummo ad imum pars intrudatur. Situs hic operationem facilitat; nulla vis neque dexteritas ſpecialis requiritur, ſi malum non ita durauerit diu, et pars tantum minor ſit prolapſa. Sin tractae fuerint morae, et ſymptomata adſint ſupradicta, non ſtatim ad operationem recurrendum ſed ſymptomata congruis dimoueri remediis conducit.

§. XV.

Malum hoc interdum fit habituale, et ſola repoſitio aliis etiam remediis cauſae reſiſtentibus licet coniuncta nullum adfert ſolamen, ob recidiuam, quae ſequitur ſemper operationem; volunt hoc quidam obſeruaſſe, poſt inſciſſionem lateralem, qua calculus ex veſica extrahitur. Hoc in caſu veſiculam tubulo cuidam affixam inteſtino recto iam repoſito introducendam ſuademus, quae per tubulum aere inflari et dilatari ad hunc gradum poteſt, vt inteſtinum ſic dilatatum ſeruari, et inuerſio membranae internae perfecte poſſit impediri. Praeferimus hanc veſiculam (*) machinae elaſticae ex filis chalybeis conſtructae, quae poſt introductionem dilatatur etiam, et internam inteſtini tunicam ſuſtinet repoſitam; Eſt enim haec durioris conſiſtentiae, et facile incommodum, dolores ac irritationes excitabit.

§. XVI.

(*) *Hanc in* GEORGII HEVERMANNI *tractatu de chirurgicis operationibus Tab. V. Vol. 2. Fig. 2. delineatam inſpicito. Hanc ille author etiam in uteri prolapſu laudat, et optimo cum ſucceſſu adhibuit.*

§. XVI.

Interna remedia pro causarum et mali varietate varia, pro symptomatum multitudine et grauitate medico chirurgus facile praescribet. Tempus perderemus, si pro indicatis supra causis omnia haec praescribere, aut formulas vellemus concinnare, Medicis haec indicare nefas foret, chirurgiam vero exercens ex chirurgiae principiis si nesciret, formularum itaque ephemeridem a nobis postularet, chirurgi nomine hunc indignum iudicaremus.

§. XXVII.

Vnicum adhuc dictis superaddi credimus necessarium, nempe antéquam ad applicationem vnius aut alterius machinae progrediamur, in casu, vbi intestini laxitas, atonia causa est procidentiae, decocta quaedam adstringentia et confortantia ex vino rubro et radice bistortae, vel tormentillae et similium, aut aquam vegeto mineralem, aut aquam alumine mixtam esse applicanda, calide, suadendo simul, vt infantes aut adulti hoc malo affecti femora ad se adducta, anumque semper clausam, dum sedent, stant aut decumbunt, velint seruare.

§. XVIII.

Haemorrhoides tum ex aegroti querelis, tum exploratione per digitos, tum aspectu post natium diuaricationem dignoscuntur, et non est difficile, illas ab aliis hanc partem vexantibus morbis distinguere. Differunt enim a condylomatibus, a pustulis, verucis etc. quod sanguinem continentia sint tubercula, quae digitorum cedunt pressioni, laxos insuper relinquunt sacculos, qui pressione cessante iterum adimplentur. Difficilioris quidem indaginis et diagnoseos sunt illae, quae interne latitant, adeo dum incipiunt, paruae sunt, quae adsunt diu, antequam aegroti illas percipiant, haec tamen difficultas superatur, si tactu attento examen instituatur, vti et ef-

fluxus

fluxus materiei mucoſae, ichoroſae cum ſenſu incommodo titillante et irritante, de quo haemorhoidarii conqueruntur, praecipue tum excrementa volunt exonerare, dolores adſunt, et augentur, quando illa exſiccata fuerint, aut ad molem et quantitatem magnam accumulata.

§. XIX.

Notatu tamen dignum cenſemus, tubercula illa preſſioni cedentia ob ſanguinem facilius refluentem tractu temporis indurari, et condylomatum ac puſtularum indolem ac firmitatem induere ita, vt in praxi medico - chirurgica minus verſati circa naturam morbi poſſint hallucinari; ſcimus enim, tunicarum praeternaturaliter extenſarum minima vaſa ſuccis adimpleri, volumine ita augeri, vt craſſam et carneam imitentur ſubſtantiam. In tali caſu multa opus eſt in examinando malo attentione et circumſpectione, atque cum vt plurimum et alia haemorrhoides comitentur ſymptomata, ex illis natura mali eſt determinanda.(*)

§. XX.

Cum haemorrhoides morborum adeo lethalium non raro eſſe cauſas ſupra in Cap. III ſit probatum, hinc illas aliquando periculoſas et lethales adeo, non negamus. Etſi veteres aegrotis ſuis de aduentu illorum fuerint gratulati, non tamen illas morbum et morborum aliorum cauſas denominare nunquam ceſſabimus, et felices illas terque quaterque beatos vocare, qui illis nunquam fuere vexati.

§. XXI.

(*) *Proſtant exempla haemorrhoidum, quae ſcirrhoſae factae ſunt, et denique cancroſae.*

§. XXI.

Fluentes ſiue haemorrhoides apertae, internae, et externae tantam interdum ſtillant ſanguinis copiam, vt aegroti ad multum vſque gradum debilitentur, tandem fiant hydropici vel cachectici, aut hectici, pracipue ſi ſint rami ex ſyſtemate venae cauae aut hypogaſtricae, id quod contingit haud ita facile, ſi haemorrhogia e ramis venae portarum oriatur, cuius rationem infra fuſius placeat auſcultare.

§. XXII.

Econtra obſeruant practici, per haemorhoides interdum oriri haemorhagias periodicas, quas menſtruis mulierum licet comparare, hae non debilitant, ſi non ſint nimiae. Ex quo inferri poteſt, his alias quasdam criticas ſiue periodicas ſuppleri euacuationes, quibus natura fuit aſſueta; His nunc facile explicatur; cur fluentes haemorrhoides melancholiam et phrenitidem aliosque morbos periculoſos vel curent, vel auertant. Et ſimul, cur ex haemorrhoidibus ſuppreſſis ſaepe melancholia et hepatis obſtructio augeantur?

§. XXIII.

Cura haemorrhoidum pro cauſis earum diuerſis et ſpeciebus inchoanda, illaque ab initio, dum illas aduenire ſentit aegrotus, et medicus, tum apparuere primitus, habet locum. Sunt enim morbus curandus ob grauiores morbos ex eo orituros, vt plurimum, antequam apparent, aegroti de conatibus ad haemorrhoides, de doloribus tum in hypochondriis, lumbis, tum circa anum conqueruntur; hosque non niſi veri Medici intelligunt, illos vel plethora diatheſi, vel ex conſtipatione alui, aut aliis de cauſis ortos eſſe: medico oculo videntem in tollendo cauſas iuxta artis principia ſtrenue oportet allaborare: Atque cum ſucceſſu vel impediuntur, dum pulſant

ſant ad ianuam hoſpites, et abiguntur, vel iam inquilinae iterum eliminantur.

§. XXIV.

Cauſa haemorrhoidum vt plurimum ſunt vel plethora vel obſtructio vaſorum haemorrhoidalium, in quibus contra pondus ſuum ſanguis nequit trannare; tribus hinc indicationibus facere ſatis oportet, 1mo moles mouendorum venae ſectione in brachio potius, quam in pede eſt inſtituenda, et pro neceſſitate repetenda. 2do inteſtina praecipue rectum laxantibus minus calefacientibus et eccoproticis, vti et clysmatibus ex ſero lactis et pulpa caſſiae compoſitis foecibus ſaepe induratis, et vaſa haemorrhoidalia comprimentibus euacuanda ſunt: 3tio inflammatio ſi adſit, dolores intumeſcentiae, anodynis et emollientibus cataplasmatibus, linimentis, ſimilibusque topicis ſunt ſopienda, ad quae balneum vaporis efficax ſaepe repertum numerari poteſt. Omnia haec praegreſſis primis remediis vim habent reſoluendi.

§. XXV.

Raro conatus ad haemorrhoides et ipſae recentes huic methodo non auſcultant, et vna eſt, quam medici rationales et prudentes adhibent, contraria illis, quam Empyrici in ſummam aegrorum perniciem applicant venam in pede ſecando aut omnino negligendo, primas vias medicamentis draſticis, calefacientibus reſinoſis euacuando, ac externa tubercula oleoſis et relaxantibus nimis illiniendo, quibus impetrant nihil, quam haemorrhoides ad remedia etiam congrua rebelles ſemper et poſthac pertinaces, morborum arte nulla ſanabilium authores.

§. XXVI.

Haemorrhoides ſiniſtra nunc cura ſemel acquiſitae, demum inueteratae, variorum morborum euadunt cauſae, de quibus in Capite priori data eſt deſcriptio, porro danda inferius.

Natura interdum ſeligit haemorrhoides velut canales, per quos morboſam diminuat plethoram, vel obſtructiones viſceris non vnius, hepatis, lienis etc. quae hisce vel impediuntur, aut ſaltem alleuiantur; atque tunc caſus exiſtit, vbi de fluxu haemorrhoidum poſſimus gratulari aegrotantibus, ſed illis, quos melancholia, phrenitis peripneumonia aut alius morbus ſolebat diuexare.

§. XXVII.

His haemorrhoidibus periodice ſaepe fluentibus ſummum aegri ſentiunt ſolamen, vice verſa his ſuppreſſis morbi ſupra dicti ſuum capiunt incrementum; Experientia hinc ſcimus, haemorrhoides aqua frigida, ſpiritu vini ſimplici aut camphorato, vaporibus conſtringentibus, aut fumo adſtringente ſuppreſſas antea fluentes ſummas pectoris anguſtias, reſpirationem difficillimam, inappetentiam, colicam, varias conuulſionum aliorumque morborum ſpecies ſi non lethalium, certe periculoſorum protuliſſe, qui morbi tamen cum fluxu haemorrhoidum aperto ſolent exſiccari. Quare haemorrhoides his in caſibus vt minus malum conſeruandae, maius vero, mors, grauis morbus vt auertatur.

§. XXVIII.

Secundum omnes in arte Magiſtros natura fluxum haemorrhoidum in omnibus aut ſaltem in plurimis non excitat, contingunt enim eius occaſione varia incomoda et calamitates variae, morbi varii, vt

praxis

praxis ſuadeat vniuerſa, vt ducamus nobis religioni, haemorrhoides in homines, quos natura non vult mulctatos, quia nulla haemorhoidum apparent veſtigia, accerſere. Praxis enim illa ante multos annos vſitata et ſtudium proritandi haemorrhoides morbos producebat, tam numero quam ſymptomatibus fertiles, vt Medici ſegetem velut inter ditiſſimam lucrum ſibi facerent nulli comparandum.

§. XXIX.

Veteres, inter quos Sthalianos numeramus, haemorrhoides incuſabant vbique, id quod fecit, vt vera cauſa dolorum in lumbis in veſica vrinaria, in ano ſaepius fuerit neglecta, atque homines irrito medicamentorum conatu ad haemorrhoides torquerentur. Sic morbi alias curabiles euaſere funeſti, qui absque his haemorrhoides excitandi principiis facilem admiſiſſent curam, v.g. diſpoſitiones calculoſae, inteſtini recti inflammatio et relaxatio, quae diu neglecta nullam porro medelam admittere videbatur.

§. XXX.

Satis pro ſcopo noſtro diximus de haemorrhoidibus, multa et infinita fere de iis, quod ſuperſint dicenda, nouimus; habent ſuas vtilitates haemorrhoides, habent et incommoda, circa quae plurima et erudita iuueni practico ſcitu neceſſaria egregius Viennenſium Medicus in citatis infra theſibus pathologicis de haemorrhoidibus ſuam explanauit opinionem, quam quilibet hunc, tractatum cum attentione legens, veterum opinioni directe contrariam, et millenis aegrotis ſalutarem ſentiet, et experietur. De caetero in Corollariis quaedam, quae circa haemorrhoides opinamur, aperimus.

§. XXXI.

Abſceſſus hanc in partem ſecundum easdem leges et per eadem ſigna diiudicatur. Verſatus in arte cognoſcet facile, dum tumor ad marginem ani in quocunque latere pure plenus percipitur, qui ad alternum digitorum adtactum exhibet fluctuationem.

Eſt vel recens, vel inueteratus, vel paruus vel largus, ſuperficialis vel profundus poſt inflammationem vel methaſtaſin ortus.

§. XXXII.

Pro ſua profunditate et extenſione, et pro aegroti humorum diatheſi abſceſſus inteſtini recti curam facilem vel difficilem admittit, aut omnino nullam, aut interdum mediis quibuscunque adhibitis et encheireſibus incurabilem degenerat, qui tamen abſceſſus in tempore cognitus ſecundum artem ſi fuiſſet tractatus, facile vt in aliis corporis partibus medicamentis auſcultaſſet, id quod de paruis, ſuperficialibus, recentibus, non de inueteratis aut neglectis, ſiniſtre tractatis, amplis et profundis dictum arbitramur.

§. XXXIII.

Abſceſſus prope marginem ani non ſibi relinquendus eſt, ita vt ſponte aperiatur, ſed ſectione larga plaga, dum pus ſentitur et fluctuatio, aperiendus; ſi enim ad ſummum maturationis gradum exſpectetur, timendum, ne materies purulenta ſe per telam celluloſam, ac inter illam et inteſtinum rectum in tanta copia et profunditate effundat, vt conſolidatio vix poſſit obtineri. Id ſpecialiter circa chirurgiam horum abſceſſuum oportet obſeruari, quo neglecto patiens ſe habebit peſſime.

§. XXXIX.

Efficiendum tamen monemus, quantum fieri poteſt, vt aegrotum aut rationibus aut vi vel fraude inducamus, vt incisionem fieri largam in longum et latum ſibi patiatur, ita vt nullum omnino cauulum reſtet, quod non fuerit apertum, cum alias vulnus poſt talem incisionem conſolidationem ſolidam vix admittit, id quod facile is intelligit, qui etiam nulla edoctus videt experientia, quam facile inteſtinum rectum a tela celluloſa denudetur, et quam difficile ſit ob ſuſtentaculi defectum ſpleniis ac deligationibus conſolidationem aliis in corporis locis facilius obtinendam hic obtinere. Quibusdam id exemplis in Capite ſequenti illuſtrabimus.

§. XXXV.

Vlcus nunc poſt incisionem et puris depletionem mollibus vbique carptis linteis exacte non tamen minus forte explendum, ne inde irritatio, dolor, inflammatio noua, ſpasmi oriantur. Dein Emplaſtro emolliente tegendum, cui cataplasma, ſi forſan in vicinia mali tenſio, rubor, durities, dolor obſeruetur, ſuper imponi poteſt anodynum calidum, id quod ſua praeſtabit optime, quando abſceſſus nondum, vt ſupra ſuaſimus, illo tempore fuit apertus, quo nondum perfecte fuit maturus. Intus dein depurandum, digeſtiuis vnguentis pro puritate aut impuritate vlceris adaptis deligandum et tandem exſiccantibus unguentis et lapide infernali, ſi ſpongioſa ſit caro, omnino vulnus conſolidandum.

§. XXXVI.

Interna medicamenta, vt et diaeta ſub cura chirurgica abſceſſus, diatheſi humorum ſpeciali aut ipſius abſceſſus cauſae adaptanda eſt,

et

et talia iuuat propinare, quibus ſpecialis, ſi qua adſit, acrimonia v.g. venerea, ſcorbutica ſpecifice emendatur, vires vitae, ſi ſint nimiae, temperantur, ſi debiles, augentur, et tam moderatus curam habeat medico chirurgus, vt ſic motus vitalis, vt conſolidatio tuto, cito et iucunde impetretur.

§. XXXVII.

Fiſtulam deteget ille, qui naturae abſceſſus in inteſtino recto, et omnium illorum, quae ad curam requiruntur, ſibi tum praxi tum ſtudio cognitionem exactam acquiſiuit, neque multis ad hoc ſignis indiget ſpecialibus, aut aliis hunc morbum concomitantlbus circumſtantiis, ex vnico hic morbus iacet apertus; dum nempe ex cauo aut ſinu quodam per anguſtam aperturam continuo effluit materies, vel puriformis ſeroſa tenuis vel ichoroſa, quod contingit, quando abſceſſus non ſecundum datas regulas tractatus, ſed ab initio ad vltimum maturitatis gradum ſibi relictus fuerit ita, vt materies in magna copia collecta telam cellulosam ab inteſtino exeſerit, aut ſaltem ſectione nimis parua illum aperuerit, vel errorem ſub deligatioue et applicatione medicamentorum admiſerit.

§. XXXVIII.

Nos hic fiſtulam ani non ita conſideramus, quaſi eſſet, ſecundum ideam fiſtulae generalem, morboſa vetuſta et oblonga canaliculata et alte penetrans ſolutio in parte molli, cuius latera muco, pellicula, membrana, vel callo obducta non coaleſcunt, vt hanc quidam authores eleganter et fuſe deſcribunt, (*) ſed cauum quoddam cum vel ſine ſinuoſitatibus, ex quo per anguſtum orificium materies continuo effluit, cum nulla conſolidationis ſpe, ob ſubſtantiae adipoſae

(*) *Vid.* IOAN. DE GORTER *in praxeos medicae ſyſtemate pag.* 13. §. 16.

posae aut carnosae defectum impedientem consolidationem membranis licet callo etc. absentibus.

§. XXXIX.

Fistula in se considerata sua habet incommoda praeter impuritatem, qua aegrotus vestimenta inquinat, se aliosque conspurcat, accedunt et illa, quod materies saepe retineatur, inflammationem excitet, doloresque diros vsquedum apertura iterum facta fuerit per tempus clausa.

Dein id simul creat incommodi, quod in fistula inueterata natura tandem per illam velut per haemorrhoides tanquam per fontanellam varias morbosas tum critice tum periodice eliminet materies ita, vt malum aegroti debeant perferre minus, ut maius impediatur. Tali in casu fistula idem est ac vlcera phagadenica inueterata, quorum curam diuus noster Hyppocrates iam legitur prohibuisse, (*) confirmamus hoc obseruatione, quam vir fide dignus nobis communicauit.

§. XL.

(*) *Saepius iam modo laudatus et omnium medicam et chirurgicam artem exercentium laude dignissimus* le DRAN *in tractatu, cui inscripsit titulum, consultations sur la plus part des maladies, qui sont du ressort de la chirurgie, sic ait.*

J'ai vu apres une operation de la fistule, de ani fistula sermo est, faite contre mon avis dans un cas, survenir au bout de huit jours, une retention d' urine et un absces dans l' articulation de la cuisse, je ne dautai pasqu'il ne fussent suruenus en consequence du derangement survenu dans l' oeconomie de la machine, parle defaut d' evacuation que l' operation avoit suspendue jus qu' ace que la playe fut mise en suppuration, la nature ayant éte derangée dans les voyes qu'elle avoit prises pour se debarrasser d' une humeur qui la surchargeit.

§. XL.

Interim tamen, ſi aeger fiſtula tali et inueterata vellet liberari, ob incommoda tum propria tum aliena, quae alii perſpiciunt, poſſet illa ſuſcipi, ſed ſub hac conditione, vt euacuatio materiei illa habitualis ſuppleatur, atque in hunc finem cauterium potentiale brachio vel cruri applicandum et effluxus materiei per hanc viam ducendus eſſet ante operationem aut media fiſtulam radicaliter curantia, dein etiam repetitis vicibus aeger purgatione euacuandus, quae via eſt vnica, qua ſymptomata aliique morbi, quos ſuppreſſio euacuationis habitualis afferre poteſt, ſunt amouendi.

§. XLI.

Sufficit aegrotis continuus materiae ſanguinolentae, puriformis, et ichoroſae effluxus, et horror a perpetuo, et tandem nunquam curabili aut ſaltem ſine periculo non amouendo morbo, quod radicalem ab artis peritis exigant curam; hanc autem, niſi in operatione quadam impetrari contendimus, omnes internas aliasque externas topicas curas, quidquid ſpoſponderint alii, aut ſpondeant hodie, nihil auxilii dicimus procuraturas.

§. XLII.

Antequam vero ad hanc operationem progrediamur, conſultum erit examinare; an non in ſanguine virus aut acrimonia quaedam lateat, quae fiſtulam produxit perfectam eius curationem prohibitura, aut ſi concederet, id tamen efficeret, vt nouum aliquod in corporis parte noua oriretur; prius emendanda eſſet acrimonia remediis ſuis ſpecificis, ſi venerea, mercurio, ſi alia, aliis ſibi propriis eſſet tentandum.

Aegro-

Aegrotus laxantibus clysmatibus ad operationem ſit praeparatus, vt canalis inteſtinalis ita ſit vacuus, vt per aliquot dies operatus absque hac euacuatione, et deligatio ſimul poſſit permanere.

§. XLIII.

Fiſtulas in varias modo diuidimus ſpecies, in caecas, in apertas, in internas et externas, in ſimplices et compoſitas. Varias ad fiſtulae operationem in diuerſis diuerſarum nationum authoribus, deſcriptas, et figuris expreſſas habemus machinas, quarum aliquae ſecundum diuerſitatem ſpecierum mali adhibendas, alias autem iterum omittendas dicunt. Nos autem pluralitatem inſtrumentorum, et apparatus magnos ſecundum quorundam modernorum authorum regulas et experientiam et ſecundum clariſſimi Praesidis manuductionem quantum poterimus, ſemper euitabimus conſiderantes, rem totam et bene quidem hac operatione agi, ſi cauum illud, quod fiſtulam cum parua apertura format in longum et latum aperiatur, inteſtinum quoque, ſi ad carneas fibras vſque adipe ſit denudatum, aut ſimul vt in interna et compoſita accidit, perforatum, id quod ex effluxu puris per anum vel ex miſcela foecum cum pure determinatur, perſcindatur ita, vt noua ſubſtantia propullulare, et ſolida cicatrix poſſit generari.

§. XLIV.

Hoc vel cultello et quidem tutius, citius et iucundius ac aliis inſtrumentis vel ſorcipe (*) curuata vna aut altera fieri poſſe, imo cum ſucceſſu optimo fuiſſe iam peractum, obſeruationibus infra oſtendemus. Cultellus autem eſt ille, quem celebris et dexterrimus Lon-

 di-

(*) *Vid. figuram huius forcipis in* Georgii Heuermanni *tractatu de praecipuis operationibus chirurgicis Tab. I. Fig. II.*

dinenſis Chirurgus PERVVAL POLL in tractatu de fiſtula ani nunc in germanicum ex anglico idiomate translato pag. 97 publico fecit iuri, cuius libellum ſane aureum, vt omnes chirurgiae practici imo ipſimet aegroti abſceſſibus aut fiſtula affecti legerent, optaremus: Hic, inquam, cultellus eſt curuuatus, in apice obtuſus, ſi intra inteſtinum nulla ſit apertura, forfice illud perſcindimus, et ob ſuam, quam habet curuitatem, vnam eius partem per vulnus, alteram per anum intrudendo id facile obtinemus. Si apertura quadam inteſtinum rectum ſit perforatum, cultellum per vulnus, et ab extus ad intus per aperturam in cauum inteſtini dirigimus, ſimul digito indice ſiniſtrae manus extremitatem illius obtuſam ita inflectimus, vt pars intercepta plane perſcindatur.

§. XLV.

Verum quid ad illam methodum dicamus, quam hodierni et celebres quidam chirurgi inprimis Galli et alii horum diſcipuli in ſuum deriuant vſum, qui nempe partem inteſtini cum partibus calloſis ac obſtructis inteſtini telae adipoſae, cutisque partibus encheireſi horrorem ſpectatori iniiciente, patienti dolores terribiles inferente, poſt plurium inſtrumentorum applicationem radicitus auellunt? hanc cum celeberrimo ſupra citato POTTIO reiicimus experientia edocti, quod ſimplicibus perſciſſionibus vna aut pluribus, ſi neceſſum foret, dilatationibus repetitis, omni ſubſtantiae etiam induratae obſtructae, et vt falſo creditur, calloſae parcendo, curam perfectam poſſimus obtinere. Quo fit primo, vt operatio minoribus ſit ſtipata doloribus, 2do vt ſphincter inteſtini recti tum internus tum externus maneat intactus, et hinc nullum in depoſitione alui aegri ſentiant impedimentum. Quam vix negare non audemus, inueteratam et calloſitatibus veris ſtipatam fiſtulam bis aut ter forte ſaepius dilatationem ſimplice forcipe aut cultello exigere. Hanc tamen

ope-

operationem praeferremus, et ſuaderemus potius, quam encheireſin omnimodae extirpationis crudelem. Potius clariſſimus et celeberrimus ille vir PRAESIDI noſtro palam et coram affirmauit, ſe intra 15 annorum tempus, quo primarii chirurgi fungitur munere, in noſocomio aegrotis refertiſſimo Londinenſi ad S.Bartholomaeum vocato, ſe nunquam ad curam permultorum fiſtulis inueteratiſſimis affectorum vſum fuiſſe extirpatione, ſed vnam ad ſummum ter repetitas ſemper ipſi ſuffeciſſe dilatationes; Hanc Clariſſimus PRAESES in quibusdam aegrotis cum ſucceſſu vidit, et hucusque in ſua praxi chirurgica vidi ego ſequentem, porro ſecuturum vtinam mihi liceret admirari.

§. XLVI.

Marginis vbi pars maxima, aut integer aut profunde quidem ſchirrhoſus ſine aut cum doloribus modo ſit, nollemus ſuadere extirpationem, neque cum cancroſa facta ſit exulceratio: in prima circumſtantia operatio non careret periculo ob vaſorum maiorum laeſionem, quam haemorrhagia lethalis ſequeretur; in altera locum habet idem. Ad operationis periculum materiae cancroſae ad maſſam communicationis accedit metus, vbi id genus operationes ſuo deſtituuntur effectu. De caetero in caſu ſcirrhoſitatis inteſtini recti vt in eius cancroſa degeneratione eodem modo ſecundum leges easdem, cum iisdem cautelis procedendum eſſe iudicamus, vt et in ſcirrhoſitate et cancro labiorum oris, de quo ob quandam analogiam aliquas in ſequenti Capite adferemus obſeruationes practicis notatu ſatis dignas.

§. XLVII.

Remedia intus danda, dum ſcirrhus nondum eſt excluſus, non plane reiicimus, vſum cicutae tum internum in forma pillularum, et in forma cataplasmatis et decocti ex herbis eius non ſterilem omni-

no credimus; ſpecificam autem et virtutem non fallibilem eiusdem, ut in aliis partium indureſcentiis et ſcirrheſcentiis, ſic et in huius ſcirrhoſis degenerationibus non ſatis probatam vidimus et certam, ſed dubitamus adhuc, aliis etiam reclamantibus, vel ſi partis induratae emollitio et reſolutio ob minorem obſtructionis gradum adhuc ſperanda, illam etiam aliis quoque remediis licebit obtinere, modo diathefi humorum et temperiei vel ſexui ad regulas artis medicae congrua praeſcribantur. Palliatiua externa optima ſunt, vnguentum Goulardi ſaponaceum etc. vid. Goulard, quod linteis allinitum exulcerato inteſtino recto cum leuamine et ſpe conſeruationis poteſt applicari. Aqua vegeto mineralis ſua adhuc vi gaudet ſpeciali, qua phlogoſis, dolores et tumor partis ipſius affectae, tum adiacentium per tempus aliquod prohibentur.

§. XLVIII.

Condylomata, puſtulae aliaeque prope anum excreſcentiae diagnoſeos non ſunt difficilis, et nullum minantur periculum: vt plurimum prope marginem ani internum ſolent reſidere; attamen etiam interne inteſtino fuiſſe accreta docet praxis. Plerumque tanquam effectus ſunt luis venereae, quae ex contactu topico absque infectione ſanguinis oriri poſſe non negamus; cura, poſtquam cauſam pertractauimus, nullius eſt difficultatis, ſi ex lue pullulent venerea, mercurialibus interne exhibitis ſponte mox diſparent, id quod experientia nos docet quotidiana. Cauſa ni deſtruatur, manent, augentur mirum in modum, vt euadant tandem monſtroſa, quo fit, vt cauſa quamuis ſublata, et maſſa ſanguinis infecti fuerit emendata, ſine encheireſi chirurgica, id eſt, abſciſſione vel combuſtione vix aut ne vix quidem poſſint curari. Prioribus hoc addendum credimus, quod ſi cauſa relicta externis remediis cauſticis aut irritantibus tractentur, facile in cancroſam abeant indolem, radicalem poſtea curam, ſublata licet luis cauſa, non admiſſura.

§. XLIX.

§. XLIX.

Tenesmus affectus inteſtini recti multum incommodus,ex quaerimoniis aegrotorum, ex eiulatibus infantum, ex ſpaſtica inteſtini recti contractione, quae ſenſum doloris pleniſſimum habet ſecum, dignoſcitur, et pro cauſa ſua difficulter vel facile auferenda pertinax vel brevi curabilis, aut plane nullo medicamine mitigandus.

§. L.

Tenesmus ſcirrho aut cancro ſocius, nullis obtemperat remediis, vt et ille, qui pro cauſa labem hepatis atrae bilis diſſolutae aut ichoris cuiusdam ex quodam vlcere alicuius inteſtini aut ventriculi cancroſi vel ſanguinis putridi effluxum habet, nullo tollitur remedio. Palliare quidem clyſmatibus anodynis aliisque medicamentis topicis illum poſſumus cauſa adhuc praeſente, radicitus autem nulla alia lege, niſi hanc cauſam tollendo, hunc affectum dimouebimus. Cum nunc cauſae eiusdem reuera diuerſae cum internae vel externae poſſint eſſe, hinc medico chirurgo ſuademus, vt nihil omittat diligentiae in expiſcando cauſam, hac ſibi perſpecta et vincibili per artem teneſmum tanquam effectum facile poterit perſanare.

Caput V.

QVASDAM SISTENS TVM PROPRIAS, TVM COMMVNICATAS DE MORBIS INTESTINI RECTI OBSERVATIONES CVM EPICRISIBVS.

OBSERVATIO I.

IMPERFORATIO ANI.

Anno 1768 ciuis cuiusdam huiatis neonatus puer ab obſtetrice imperforatus ano reperiebatur. Chirurgus quidam alias in ſua arte dexter et expertus accerſitus, inciſionibus quibusdam illum aperire conabatur, ſed irrito conatu, nihil enim meconii prodibat, nihil etiam vrinae per vrethram. Status hic ad quintum vſque a natiuitate diem ſuſtinebatur. Vrina cum meconio magis magisque accumulatur, ita quidem, vt parentes breui interitum filii ſibi chariſſimi pertimeſcerent. 5to die alter fama non minus quam ſcientia et experientia licet iuuenis celebris tamen accerſebatur, qui infantem per omne corpus flauo colore tinctum, abdomen praetumidum et prae tumore ita attenuatum, vt facillime inteſtina meconio flatibus et potulentis repleta per integumenta et muſculos abdominis potuerint quoad ſitum naturalem et eorum diuiſionem perfecte diſtingui. Mirum hoc abdomen praebebat ſpectaculum illi ſimile, quando ſub pia matre circumuolutiones aut anfractuoſitates cerebri cernimus. Hinc inciſione profundiore inteſtinum rectum absque vlla haemorrhagia aperiebat, et ſphincterem internum coalitum et inperforatum reperiebat, plus quam ſesqui menſura meconii quod nigrum craſſum et putridum erat, vi protruſi excernebatur, abdomen mox detumeſcebat, dabantur clysmata ex melle et ſpeciebus emollientibus, vt

et

et lene quoddamex manna laxans. Fomenta quaedam tonica confortantia abdomini imponebantur. Continuus meconii fluxus apertura impediebat clauſuram, infantis ſeruandi ſpes affulgebat multa. Verum omnis euanuit, cum tertio poſt ſecundam hanc operationem et octauo poſt natiuitatem infans ſuum reddiderit ſpiritum. Cadauer cultello ſubiiciebatur anatomico, nulla pars vicina laeſa fuit, etſi profundior ſphincteris interni recti fuerit inciſio, quam primus chirurgus inceperat, alter perfecerat.

EPICRISIS.

En imperforationis ſpeciem curatu ſat difficilem ex hoc principio, quod profundius pars inteſtini fuerit imperforata; interim tamen magnam ex parte operationis curae ſpem ſuperfuiſſe non negamus, modo primis diebus inciſio cum ſucceſſu fuiſſet inſtituta. Mortem infantis illi cauſae putamus adſcribendam, quod meconium in canali inteſtinali diu nimis retentum putredinem alcalinam contraxerit, quae tum ipſa inteſtina tum ipſam ſanguinis maſſam affecit miſere. Quare vtiliſſima operatio tarda ſi fuerit, ni mortem acceleret, ſaltem nihil fert auxilii.

OBSERVATIO II.

IMPERFORATIO ANI.

Anno 1770 ruſtica quaedam faemella adhuc libera vinculo matrimonii, viſitata fuit, a chirurgo rei anatomicae experto; anus repertus fuit imperforatus, ſiue nulla, vbi naturaliter eſſe debuiſſet, erat apertura. Foeces excernebantur per infimum pudendorum angulum, vbi ſub labiis orificium latebat, quod inteſtino recto proprium ad locum ani ordinarium naturaliter debuiſſet eſſe collocatum. Ruſticus quidam iuuenis huic auebat nubere, ſed ab amicis perſonae difformitas ipſi fuit detecta, hanc corporis mutationem et mulieri et viro periculoſam vaticinantes diſſuaſerunt matrimonium.

EPI-

EPICRISIS.

Ecce aliam in adulta difformationem, quae ſpeciem ani imperforationis praebet, non quod anus ſit imperforatus omnimode, ſed quod orificium eius ſit extra locum naturalem; hunc errorem loci nec excretioni foecum neque foetus obſtare, hincque nullatenus huius perſonae a ſtatu libero in matrimonium tranſeundi, non obeſſe facultati, licet maritus de hac difformatione merito antea eſſet informandus ante conſumptionem matrimonii; ille enim hoc contracto petere diuortium, cum orificium vaginae et inteſtini recti ſibi tam vicina tum demum experiretur, ſimul et ſimulare potuiſſet hanc difformitatem tanquam diuortii motiuum, cum aliud quoddam non fuiſſet allegandum.

OBSERVATIO III.

HAEMORRHOIDES.

Vir ſpectatus huius de republica rebusque priuatis meritiſſimus, et omnibus charus 53 annorum bono corporis habitu ab anno decimo ſexto aetatis ſuae ad hodiernum uſque diem fluxum expertus eſt haemorrhoidalem, illique natura ita iam eſt aſſueta, vt vix vnus abeat dies, quin ſub excretione foecum fortiter quadata porta fluat, ad ſummum vno tres inter dies fluxu ſit immunis. Vir hic plethoricus et ſatis vegetus bene dormit, appetit bene, nulloque conqueritur de corporis ſui incommodo; omnia viſcera ſuis rite funguntur muniis, atque abdomen illi licet ſit extenſum, in nulla tamen regione ne minima reperitur obſtructio, aut induratio, praeter copioſum et continuum hunc fluxum omni anni quarta parte in brachio venam ſecari debet curare, et curat, quin inde debilitetur aut fluxus poſt venae ſectionem minuatur, imo potius obſeruat augeri; neque obſtat, quod per triginta et plures annos hic fluxus durauerit, nullam tamen nec abſceſſus nec fiſtulae ſenſit vnquam incommoditatem, de qua tamen haemorrhoidarii conqueruntur. Nulla prope

ani

ani marginem habet tubercula , nisi tum temporis dum fluxus imminet: nullam nec in esculentis nec in potulentis seruat diaetam , et omnia bene digerit , motu vero fortiore et violento corporis augetur fluxus quiete moderandus. Quare illi ab omnibûs ambulationibus nonnihil longioribus et corpus fatigantibus abstinendum, ne in ipsis his motibus aut saltem die sequente fortiorem solto experiatur fluxum haemorrhoidalem.

Vir hic quadam minerali aqua simul et balneo huius aquae depefactae vti ante quosdam annos concludebat, vt malis ex hoc fluxu nasciturís praeueniret, aut emendata fluxus causa dies sibi prolongaret; aqua hac per dies aliquot cum bono effectu sumpta , primis viis eadem leniter euacuatis non turbato interim fluxu haemorrhoidum. Sed mirum? in primo balneo fluxus hic, quem illud intrans parum sentiebat, vno momento supprimebatur, caput sentiebat affectum, et visum ita hebetem , vt obiecta non posset distinguere, corporis sui alacritate amissa. Medicus aquarum harum ordinarius vocatus in consilium balnei suasit continuationem, aegrotus consilium ad amussim secutus se habebat peius fluxu interim suppresso. Morbum denique periculosum augurans patiens locum aliis sanitatis sibi mortis futurae deserit. Redux domum accersit medicos, qui aegrotum stupidum , maniae proximum, eoque in statu reperiunt, vt humores ob suppressas haemorrhoides ad superiora versus coaceruatas, cerebrum, oculos, menynges, et quaecunque in capite sita organa comprimentes statuerent, venae sectiones in pede, brachiis ad minuendam mouendorum molem, ad vasa deplenda capitis et infarcta per deriuationem, per clysmata, per laxantia omni arte praeparata conarentur; sed haemorrhoidalis non redibat fluxus, aegerque in statu permansit eodem, donec tandem quibusdam fortioribus salis anglici dosibus deglutitis cum excrementis sanguis copio-

 si

ſius flueret per haemorrhoides, hoc eodem momento aeger caput, et omnes corporis partes ſenſit alleuiatas, coepit ſe habere melius, atque habet ſe hodie beneficio fluxus ſui haemorrhoidalis.

EPICRISIS.

Etſi infantes rariſſime haemorrhoidibus laborare ſoleant, iuniores tamen ſanguinei temperamenti et plethorici quidem illi fluxum non raro patiuntur haemorrhoidalem. Noſter patiens hoc oſtendit; aucta autem apud infantes plethora non tam ex nimia ſanguinis copia, quam ex humorum rarefactione ab acrimonia non haemorrhoides aeque ac haemorrhagiam narium ſolet excitare; Manifeſto ex hoc caſu videmus, ſuppreſſio haemorrhoidum fluentium, quantam in corpore, vndecunque cauſa fuerit producta, creet perturbationem, in morbos ſane diros aegrotantes praecipitando. Dein quam parum ad reuocandum hunc fluxum praeſtiterint omnis generis et ſaepe repetitae venae ſectiones, id quod illi adſcribimus rationi, quod venae variae varicoſae et ruptae fuerint, ortae ex ramo ſyſtematis venae portarum.

OBSERVATIO IV.

PROCIDENTIA ANI.

Filia viri cuiusdam huiatis admodum ſpectabilis quatuor annorum ac debilis conſtitutionis, inteſtini recti inuerſione et procidentia per multos dies in minori quidem gradu afficiebatur, quae autem ita gradatim augebatur, vt ad integri fere inteſtini longitudinem horrendo ſpectaculo pars propendens irritaretur ita, vt nec ſponte amplius, vt alias ſolebat neque ordinaria ancillae ac matris ope poſſet reponi, ſed ita intumuit, vt chirurgiae tam operatiuae quam medicae auxilium fuerit implorandum. Chirurgus accerſitus de ingenti rubicunda, atra, muco obtecta, ad quinque digitorum latitudinem propendente incraſſata, et ſphinctere ani fortiter ſatis comprehenſa carnea mole mirari ſatis non poterat, cogitans de repoſitione aliqualem

huius

huius molis emollitionem videt neceſſariam ante, quam ſuſciperet repoſitionem, hanc decocto emolliente cum floribus ſambuci cum oleo mixto intra quadrantem horae ſaepius applicato obtinebat. Dein trunco infantis inclinato, eleuatis natibus, repoſitionem linteo molli oleo tepido madefacto digitis indice et medio circumuolutis tendabat, inuerſam partem inter os coccygis et veſicam ad intus ſucceſſiue et leniter protrudendo multo haec operatio ſtetit labore, ſucceſſus tamen videbatur nullus. Eiulatus infantis, inter quos diaphragma et muſculos abdominales magis et magis inteſtinum extus pellebant, ſucceſſum retardabant, oportuit autem, et operam maxime in illis impendere momentis, vbi infans eiulando defeſſus nonnihil exſpirabat, hoc demum modo non ſine patientia et blandimentis repoſitio ſuccedebat; femora, ne iterum procideret inteſtinum, laqueis conſtricta, natesque ſibi approximatae continebantur; ſic infans ab hac incommoditate, repetita, cum fuit neceſſum, repoſitione tandem in integrum fuit reſtitutus.

EPICRISIS.

Diſcimus ex hoc exemplo, procidentiam ani ſaepius ex negligentia augeri mirum quantum inflammari, intumeſcere, et adeo tandem ita ſtrangulari poſſe, vt gangrenae metus accedat. Dein videmus modum procedendi, ſi inueteratam velimus reponere; quam multa requiratur patientia. An non in caſu perfectae ſtrangulationis hic nequeat in vſum trahi dilatatio ſphincteris externi et cutis inteſtinum conſtringentis, quae eadem in inteſtinum promoueant ſymptomata, quae annulus abdominalis aut cruralis internis inguinalibus et ſcrotalibus in ſaccum et omentum, vel et in inteſtina ſimul et ſolum excitant? Nos nihil hoc in caſu docuit experientia. In habituali procidentia ſuademus machinam ſupra laudatam.

OBSERVATIO V.

ABSCESSVS.

Religiosus quidam 25 annorum vir perfecte sanguineus, et felicissimae constitutionis obesi corporis habitus, equitando nates et adipem anum ambientem per iter satis longum ita comprimebat, vt dolore, tumore et inflammatione ad marginem ani torqueretur, vnde phlegmon benignioris tamen speciei tandem nascebatur; Hoc emollientibus ad suppurationem ex ordinatione cuiusdam viri, cuius nomen non sine ratione reticemus, chirurgiae nullatenus periti; tumor emollitus largus erat, et pure tam plenus, vt vbique perfecta sentiretur fluctuatio, aegrotusque summopere ob vehementiam dolorum, qui vrgebant, aperturam et materiae euacuationem iterum iterumque flagitaret. Non audiebatur, donec natura sibi viam, perforante tumoris apex sponte aperiretur rebus aegroti melioribus. Febris et omnia symptomata, scilicet sitis magna, inquietudo subdeliria, prostratio appetitus etc. mitigabantur. Ex apertura nimis parua non omnis poterat materies euacuari, haec turundula quadam ex linteis circumvolutis formata et clauum capitatum repraesentante omni mane obturabatur, tam exacte, vt ne gutta quidem materiae posset penetrare. Sed omnis interim in cauo abcessus collecta materies stagnando intollerabiles aegroto dolores inferebat, quod cauum simul pro aucta copia ampliaret. Hac methodo aperturae labia reddebantur callosa, et ex abscessu empirice tractato tandem fiebat fistula, quam chirurgus quidam tum temporis in nosocomio Iulianaeo sodalis chirurgiae primarius cultello per incisionem in forma ⊣ institutam dilatauit, et intra quatuordecim dies aegrotum integrae suae sanitati, qua gaudet vel hodie, restituit.

EPICRISIS.

En abſceſſus ani exemplum et ſimul fiſtulae, quam empirica tractatione et neglectu aperturae arte formandae habemus oriundam. Videmus ex hoc caſu, quam ſit periculoſum, abſceſſum prope anum ſibi absque apertura mature inſtituenda relinquere et multo periculoſius, has aperturas turundulis inturatis deligare. Patet inſuper ex hac hiſtoria, quam pulchre per inciſionem abſceſſus in fiſtulam mutati cura acceleretur.

OBSERVATIO VI.

ABSCESSVS ET FISTVLA.

Ruſticus quidam 65 annorum vir, cum iuuenis eſſet et vegetus, ſumme laborioſus, et domeſticis ſuis negotiis impenſus; ante tres anni quadrantes in latere ani ſiniſtro doloribus et tumore rubicundo afficiebatur. Sponte tumor intra 6 dierum ſpatium aperiebatur, ſanguine cum materia purulenta, effluente. Pluribus ante annis, quod patiens; confitebatur, per interualla haemorrhoides paſſus eſt fluentes, et ſanitate fruebatur debiliore. A tempore aperturae huius tumoris et fluxus ſanguinis cum pure ſanitate fruitur meliore, melius appetit, et vires ſuas non parum fortiores ſentit. Chirurgus nomine et omine prae caeteris digniſſimus ad aegrotum hunc ex amicorum ſuaſu miſſus ſtylo externam tumoris aperturam explorauit; fiſtulam cum inteſtini recti denudatione ad quindecim linearum lonſuetudinem detexit inciſione ac perſciſſione inteſtini denudati facile curabilem.

EPICRISIS.

Caſus hic nobis nouum exemplum haemorrhoidum, ex illlis orti abſceſſus vt et fiſtulae exhibet, ſimulque nos docet, aegrotum poſtquam mala haec apparuere, ſe melius ac antea mox habuiſſe; quapropter quaeritur, an conſultius ſit, aegrotum relinqui intactum, an operatione fiſtulam radicitus ex-

tirpari

tirpari? Sana ratio, authoritas HAENII aliorumque in arte medica celebrium virorum, et ipſa experientia primum ſuadent; ſpeciatim cum aetate iam valde prouectus ſit aegrotus, et vix tanta mala ex omiſſa operatione, quanta ex ſuſcepta temerius ſunt pertimeſcenda.

OBSERVATIO VII.

FISTVLA.

Homo quidam gibboſus et atrabilarius 52 annorum chirurgo cuidam famae non vulgaris et experientiae fiſtulam ani oſtendebat, qua per quadrantem anni laborabat; praeter diligentem variorum vnguentorum et emplaſtrorum alias miraculoſorum ſine ſucceſſu applicationem quaternam paſſus fuit inciſionem, remanente tamen fluxu materiae ſanguineo-purulentae. Chirurgus ſtylo malum inquirens, ad os coccygis vſque ſinuoſitatem penetraſſe deprehendit, nullam tamen oſſis cariem licuit detegere. Nulli amplius operationi ſe ſubmittere voluit patiens, hanc quidem ſualit chirurgus dubiam, noluit tamen perſuadere.

EPICRISIS.

Haec obſeruatio caſum vere difficilem ponit ob oculos, ex pluribus quidem rationibus, 1mo forte ſinuoſitas tam alte penetrauerat, vt cultello illam vbique proſequi reuera fuiſſet periculoſum. 2do Forſan hoc in corpore atrabilario et cachetico valde natura ſibi per hanc fiſtulam viam inueniebat, per quam tum ab ipſa humorum cachecia ſe facile poterat liberare. Exſpectandum hinc, quid inde eueniat, aegrotus hodie pro ſtatu ſuo atrabilario ſe habet bene, vlterius quid ſit futurum, ſi ferat occaſio, obſeruabimus.

OBSERVATIO VIII.

FISTVLA.

Mercator Italus, vir 42 annorum, atris humoribus, ſi ex habitu faciei iudicare licet, abundans, chirurgum huiatem, quem in

variis Germaniae locis audiuerat in arte chirurgica excellentem, fecit accersiri, eique enarrabat, sibi ante 12 annos in regione perinaei curatum fuisse abscessum, qui ante tres annos redux, iterum ante annum, vltimo ante mensem aperiebatur; cui addidit, se haemorrhoidum tabercula prope anum iam dudum fuisse perpessum, quae vt deplerentur, a Medicis admotas fuisse sanguisugas. Speciatim vero de apertura quadam prope anum et effluxu materiae cuiusdam meam se postulare opinionem. Stylum in hanc aperturam inducendo cognoui fistulam ani non valde profundam, cum intestini recti denudati parte perscidi, et vlcus intra trium hebdomadum tempus methodica deligatione penitus curaui.

EPICRISIS.

Iterum fistulae exemplum habemus ex haemorrhoidibus oriundae, quae sola forfice curuata nullis aliis adhibitis machinis aut instrumentis licet inueterata intra tempus tam breue fuit curata.

OBSERVATIO IX.

FISTVLA.

Religiosus quidam 57 annorum corpore robustus et obesus, qui haemorrhoides caecas tuberculis se ostendentes patiebatur, conquerebatur de tumore quodam dolorifico prope anum, quem phlegmonadem chirurgus in auxilium vocatus inueniebat, cum pulsus aegri durus et celer esset, venam bis secari, et praeter emolliens vnguentum, cataplasma ex mica panis, vitello oui, ex croco et lacte applicari, suadebatur. Dolor, tumor minui, sed materies purulenta sponte per exiguam aperturam effluere incipiebat, aeger absolutam iam paginam arbitratus, domum se conferebat suam, suadente chirurgo vlteriorem abscessus explorationem, quodsi necessum esset, dilatationem.

Bini

Bini vix abiere menſes , et aeger eiusdem chirurgi implorabat auxilium ob continuum materiae ichoroſae effluxum ; hic ſtylo malum explorabat, et inuenit ſinuoſitatem inter inteſtinum rectum adipe denudatum, et ſubſtantiam adipoſam alte aſcendentem : fiſtulam inteſtini recti perfectam malum vocabat , et vt radicitus curaretur , perſciſſionem inteſtini recti cultello perficiendam manibus operationem modo, quo primus explicauit, inſtituendam admiſiſſe , et nunc feliciter reſtitutum ſcimus.

EPICRISIS.

Palam eſt ex hac hiſtoria, quam facile minor abſceſſus ex neglecta inciſione in fiſtulam abire poſſit , et quam facile haemorrhoidarii ambobus hisce malis ſint expoſiti.

OBSERVATIO X.

SCIRRHVS.

Vrbis huiatis ciuis quidam , temperamenti atrabilarii iuuenis adhuc agebat veredarium curſorem tam ſtrenuum , vt perpeſſa ſaepius concuſſione largum experiretur fluxum haemorrhoum ; nactus denique occaſionem matrimonii vix celebrabat nuptias; de tumore conquerebatur ani, ad fomenta iterum iterumque applicata tumor in abſceſſum collectus ſponte multum ſtillabat puris. Abſceſſus vti ſe ipſum euacuabat, ita ſe conſolidabat ipſum ; pergunt ſubin fluere haemorrhoides, nihil inde mali ſomniat veredarius, interum ſex abeunt anni, et ecce! tumor redit prior , iterum pus ſtillat ex vulnere fiſtuloſo. Enim vero tum patiens perpetui huius materiae purulentae fluxus impatiens vocat chirurgum , huius et conſilium et auxilium implorat. Hic quo neſcio vnguento certam ſe malo huic medelam allaturum pollicetur verbis tamen magis, quam her-

bis.

bis. Spe ſua fruſtratus patiens et effectu deſtitutus fortiorem a chirurgo poſtulat operam. Vnguento iterum demulſus omnipotenti annum ſinit praeterire, et tempus operationi oportunum, denique pertaeſus, an non malum cultello poſſit reſcindi, quaeritat ſaepius: Chirurgus nomine indignus nullam ex operatione ſalutem, imo impoſſibilem fiſtulae extirpationem, et mortem praeſentiſſimam auguratur, a ſuo tantum vnguento a Ioue inuento et elaborato fontem hunc purulentum exſiccandum, et obturandum elato ſupercilio mira corporis potius quam verborum grauitate vaticinatur encomiaſtes. Anni abierunt quatuordecim, verbis ſemper demulcebat os patientis, non vnguento fiſtulam: ſcirrhus medium occupat inteſtini recti lumen, aeger affigitur lecto per annum medium ex febre lenta, cum die increſcit ſcirrhus, totum obturat lumen, fit tabes. A medico nunc foro requiritur auxilium; vocor ego, ſedem inſpicio mali, chirurgiae Profeſſor, Praeſes mihi Colendiſſimus D. Siebold ni poſſit mederi malo, repono, nemo poterit Medicorum. Illum adduco, totum inteſtinum videt ſcirrhoſum, procraſtinatam nimis dicit operationem, execratur chirurgi ignorantiam, patienti ſuam praeſagit mortem aruſpex non vanus. Scirrhus degenerabat in cancrum, ſequebatur copioſa materiae inchoroſae collectio, hanc effuſio, febre tandem hectica et diarrhrea colliquatiua exhauſtus inter millenas de chirurgi ſui domeſtici aut potius latronis ignorantia querelas extremo ſuccubuit fato. Vixit ille, viuit adhuc alter chirurgiae opprobrium, cui ego vellem ſuſurrare in aurem, vt abiecta in vnguentum ſuum fiducia ſuaderet ſaltem poſthac operationem, cum manus habeat in chirurgia adeo hoſpites adeo peregrinas.

EPICRISIS.

En hiſtoriam cuiusdam ex fiſtula et ſchirrho inteſtini recti defuncti, qui triſte morbi huius exemplum et teſtis veritatis illius erat; quod in Paragra-

pho noſtro de ſcirrhoſitate huius inteſtini diximus, id quod Clariſſimus de HAEN typis euulgauit, inter cauſas haemorrhoidum procatarcticas equitationem recenſendo. Oſtendit haec hiſtoria, quam infelices ſint illi, qui id, quod optimum in vita habent, ſanitatem putamus, empyricis, artis principia ignorantibus e patria merito expellendis hominibus, nomine Medicorum et Chirurgorum, quod impune gerunt, tam ſacro penitus indigni confidant. Patet ex illa, quam facile malum operatione curabile, diſſuaſu id genus latronum tandem fiat lethale. Silemus plura, iramque noſtràm, quàe neruos concutit omnes; compeſcimus, cum ſterilis et vana in cauſa hac mutanda ſit permanſura.

OBSERVATIO XI.

Vir quidam proſapia nobiliore oriundus 69 annorum, haemorrhoidibus caecis in iuuenili aetate ad hunc vsque diem, quem numerat, vexatus fuit interdum, et iam fluentibus, per annum integrum de tuberculis iuxta anum durioribus et propendentibus cum materiae ichoroſae et ſanguineae fluxu conquerebatur; variorum pſeudochirurgorum, tum agyrtarum et ſimilium conſilio et auxilio, aſt irrito cum effectu vſus fuit; quorum aliqui, vt quid feciſſe viderentur, quasdam propendentes excreſcentias ſiue condylomata tum ligatura tum cultello extirparunt, illis mox iterum renaſcentibus. Chirurgiae Magiſter alius quidam fuit accerſitus, hic nobilem aegrotum decumbentem, macilentum et viribus exhauſtum cum pulſu debili et intermittente, ſceleto ſimilem deprehendebat inſpiciendo; partem affectam digitis examinans 1mo materiem tenuem, atram et ſumme foetitam ex inteſtino recto ſponte et copioſe profluere videbat; tertia pars diametri erat indurata et ſcirrhoſa, et lumen ani tam arctum, vt minimus digitus vix poſſet introduci. Quaedam ad latera inteſtini recti tum ex- tum interne aderant excreſcentiae, cum totus inteſtini huius margo ad intra verſus os coccygis moueretur tumoris cyſtici adinſtar penduli, volumen pondusque ſentiebatur,

ex

ex quo nihil aliud niſi ſcirrhus poterat concludi, qui ſphincterem tum internum quam externum tunicasque inteſtini recti occuparet; ſpectato miſerrimo aegroti ſtatu et conſiderata eius aetate, non neglectis ſymptomatibus ſupra memoratis hic vltimo accerſitus medico-chirurgus rem aegroti deſperatam praedicebat, quam mortem a limine graſſantem aegroti exſpectare nihil eſſe certius, vates erat non vanus, vix enim abibat menſis, et anima eius ad plures abibat-

EPICRISIS.

Aliud ſcirrhi habemus exemplum, et ni fallor, ex negligentia aegroti, ex ignorantia admotorum chirurgorum aut hominum temere rem medicam et chirurgicam exercentium orti; ſupremum ſane conſilium erat, in lamentabili hoc ſtatu manum abſtinere de tabula; ita enim honori artis et artificis parcebatur, et dies aegroti prae morte tamen chariores prolongabantur.

OBSERVATIO XII.

CONDYLOMATA, PVSTVLAE.

Vir temperamenti ſanguineo-colerici vigeſimum octauum agens annum per contactum venereum in membro contraxit vlcera venerea, glandem et praeputium corrodentia; haec applicatione vnguenti mercurialis ſanauit: aſt breui poſt intra inteſtinum rectum, praecipue in alui depoſitione, vrentes et acutos ſentiebat dolores, et ſanguinem foecibus admiſtum obſeruauit ipſe patiens, cui ſub excretione corpus aliquod extraneum in inteſtino latere videbatur. Id quod rei medicae perito hunc in finem confidebat, vt breui ab hoc malo ad omnes inteſtini recti dilatationes et contractiones ipſi moleſto liberaretur. Hic digito oleo madido et per anum in cauum recti inducto egregiam reperiebat excreſcentiam carneam, quae ad tactum dolebat grauiter. Hanc luis venereae, et exſiccati glandis venerei vl-

ceris

ceris effectum eſſe iudicauit , hinc digito vnguento neapolitano im_ merſo, et introducto immediate huic excreſcentiae hoc vnguentum tribus circiter vicibus adplicauit, et diſparuit illa ad votum pa- tientis.

EPICRISIS.

Habes hic, B. L. exemplum condylomatum ac puſtularum venerearum , in- ternam inteſtini recti tunicam obſidentium , et obſeruationem , quam fa- cile huius generis mala topicae ſpecifici vnguenti applicationi cedant. Cum maſſa autem ſpecificis remediis internis nondum fuerit emendata , iterum vlce- ribus afficiebatur praeputium nouis ; quae cura mercuriali tandem perfecte absque vlla curata fuerunt recidiua. Venus vltimum in obſeruationibus noſtris habuit locum , modo nullum omnino in animis omnium haberet , vellemus et optaremus , ita enim et nobis eſſet obſeruationum de lue venerea

FINIS.